

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körut 18.

Főszerkesztő: FÉLŐS szerkesztő: Kiadja:
JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 ért.).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Az iparpártolás és a sajtó.

Budapest, március 11.

Ha a magyar ipar fejlesztése és pártolása a hazai sajtótól függne, úgy a legrövidebb idő alatt — e téren — a legfényesebb eredmény volna elérhető.

Igaz ugyan, hogy az iparegyesületek, kamarák és testületek e téren minden lehetőt megtesznek, csakhogy azokat a jelszavakat, melyeket zászlójukra fölirtak, nem fogják bevállhatni, még pedig azért nem, mert a magyar társadalom minden rétegének nincs kellő erős nemzeti önérzete s mindent, amit magyar kéz itt e szép hazában készít, fitymálva fogad és nem veszi meg.

Pedig ha valahol, úgy itt a sovinizmus nagyon indokolt volna.

A magyar társadalom minden iránt fogékony, a mi idegen, s ebben kitarító, de kicsinylően lenézi, s tán ki is neveti a magyar produktumot.

És ez sajnos nemcsak az ipari cikkekkel van így, hanem a személyi érintkezések-nél is.

Ha egy angol ide vetődik, legyen az a társadalmi műveltség és születés bármily fokán is, már magában az a tulajdonsága, hogy angol, elég arra, hogy minden társadalmi osztály igyekezzék őt magához fogadni.

Bár legalább ez az érintkezés utmutató lenne aztán, s eltanulnák az idegentől a jót, hasznosat és praktikus sovinizmust.

És ha kutatjuk eme téves, kóros és beteges magatartás titkát, megtaláljuk annak igaz okát, még pedig abban a szomorú körülményben, hogy a magyarban egyáltalában nincs meg az elég kitarító nemzeti ambíció, s ha volna is némely annak látszó momentum, ez csak hiúsággal párosult futó szalmaláng, amely éppoly rögtön ellobban, amint tüzet fog.

Pedig ebben a kérdésben csakis erős nemzeti ambícióval és kellő kitarító, csüggedést nem ismerő összetartással érhető el a

magyar ipar fellendülése s mindaddig, míg mindnyájunkban nem lesz meg a kellő akaratérő és komoly kitarító, következetes elhatározás és hazafias büszkeség, mely kizárjon mindent, ami nélkülözhető idegen iparcikk, mindaddig tényleges érték nélküli és céltalan marad minden szép és hazafias tevékenység, bármely oldalról jön is.

Mert hiába agítál a sajtó oly szépen, kellő melegséggel, igaz hazafias odaadással, hiába ostorozza szigorú és igazságos kritikával a tespedő magyar társadalmat, hiába mutat rá a meglévő bajokra és hiába mutat a helyes utra, amelyet követnie kellene, sajnos, a magyar társadalom még nem mozdul meg.

Meglehet, hogy néha percnyi hatás alatt talán fellobban a jószándék, de aztán nincs hozzá elég morális erő és következetes kitarítás.

Pedig együttes, erős elhatározás, következetes kitarítás a lehető legrövidebb idő alatt megteremné mindazt, mire fentebb céloztam s amit semmiféle iparpártolási szövetkezet vagy egyesület elérni nem bír.

Mennyivel tökéletesebb iparcikkeket készítené a magyar iparos, ha ő is látná, és ami fő, érezné a magyar társadalom ez irányu tényleges tömörülését és mennyivel könnyebben értékesíthetné ő itthon mindama tudományát és tapasztalatát, melyet külföldön elsajátított.

De hiába tanul és tud az iparos — hiába kívánja kezemunkáját vagy művészetét bármily olcsón is adni, míhelyt megtudják, hogy az iparcikk magyar, lelohada vételked, sőt néha gnyomos mosoly, kicsinylő megjegyzés kíséretében tovább mennek.

Csoda-e, ha ilyen tapasztalatok után elmegy az iparosnak a kedve attól, hogy iparában tökéletesedni igyekezzék.

Bizony ily körülmények között virágzó magyar ipart teremteni, fejleszteni nem lehet.

Pedig szükség van erre. Meg kell kurrálni a szerencsétlen magyar betegséget, erre pedig leginkább csak a sajtó képes, ha nemcsak megindítja, de kellő eréllyel folytatja

is a küzdelmet, mely hivatva legyen legyőzni a magyar társadalom téves felfogását, és egyúttal ez irányban felkölteni a magyar sovinizmust és igazi nemzeti önérzetet.

Tűzze ki célul, irányelvül minden igaz hazafi, hogy nem szégyen, nem neveltség a magyar iparcikk használata, hanem megbocsáthatatlan nemzeti bűn annak melőzése.

Ez olyan posztulátuma a hazafiságnak, melyhez nem kell valami nagy megerőltetés vagy áldozatkészség, csak egy kis komoly akaratérő az előítéletek és beteges fölfogások leküzdésére.

Más országokban mi teremtette meg a hazai ipart?

Az erős nemzeti önérzettel párosult igaz hazafiság és a következetes kitarítás, végül a reális szoliditás.

Ott van, ha mindig utánozni akarunk idegen szokásokat, Anglia, hát ott mi más hozta létre a „homes pun“-t és a többi ipart?

Semmi egyéb, mint az erős és kitarító nemzeti önérzet tényleges nyilvánulása. Ha tehát annyira szeretjük az utánzást, előttünk a jó példa.

S ha ilyen alakban főlébred a kötelességtudás és igaz hazafiság ösztöne, úgy nem szabad egy más irányt is figyelmen kívül hagyni, de ez nem a társadalomnak, hanem az iparpártoló és fejlesztő egyleteknek szól, t. i. törekedjünk oda hatni, hogy az előállítandó és piacra viendő magyar iparcikk jók, szolidak és végül izlésesek legyenek; hogy ne lehessen jogosult az az ellenvetés, hogy a magyar iparcikk a legszerűsebb szükségletet sem elégíti ki.

Végül ki kell terjedni a támogatásnak minden irányban és így jóakaratu kormányunk sem zárkozhatik el ez elől.

Részletelnünk kell minden egyes hazai iparcikk előállításával foglalkozó gyárat egyaránt a kellő kedvezményben, s az egyes iparosokat a lehető anyagi és erkölcsi támo-

T Á R C A.

A régi Budapest.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Szokás nálunk, különösen a Lipótvárosban a párisi Grand Caféről oly pontos topográfiával és baráti bizalmassággal beszélni, mintha itt volna valahol az Andrassy-uton; és szokás nem tudni, hogy az Örömvölgy-utca nemcsak a humoreszkekben szerepel, hanem a nyolcadik kerületben is. Szokás nálunk azt mondani igazi pesti nyelven:

— Az egész Budapest két éves!

És szokás Párisról tudni, hogy milyen volt abban az időben, amikor még megért egy misét. Az új Budapestet nem ismerjük, ellenben a régi-ről halvány sejtelmünk sincs — ilyen szépen szeretjük mi ezt a mi fővárosunkat.

Peisner Ignác könyve, amelynek a címe: Budapest a XVIII. században, sok érdekes dolgot tanít meg. Első tanulsága az, hogy a mi Budapestünk bizony nem két éves, hanem tetemesen öregebb, a második pedig az, hogy ha érdekes is Páris múlt századbeli története, a miénk se érdekelen s annyival inkább kell, hogy szeressük, mert hangulat dolgában is közelebb állunk hozzá.

Peisner, mint könyve előszavában maga is mondja, nem akart folytatást írni Salamon Ferenc zseniális, félbemaradt munkájához. Ő csak éppen jobban szeretted Budapestet, mint mi, s

foglalkozott a multjával ennek az érdekes: nagyon keleti és nagyon nyugati, erősen európai és erősen amerikai, ellentétekből és hitelbe épült városnak.

A könyv a törökök kiűzése után következő korban kezdi tárgyalni fővárosunk történetét. Citalja néhány utazónak igen jellemző leírását. Hogy milyen különböző módon értékelték ezek a régi külföldiek Budapestet, az kitűnik a következő két idézetből. Pinxner A. ezt írja:

„Pest falakkal körülvett, nem éppen kis város; hajdan szép épületekkel ékeskedhetett, jelenleg azonban nem sok nevezetessége van.”

Ezzel szemben Brown Eduárd, a londoni orvosi kollégium elnöke 1673-ban ezt írja a pesti hajóhidról:

„Ilyen szép hajóhidat még sehoh sem láttam, és ha ismernék nyugaton az e fajta hidakat, bizony a roueni és grenoblei hidakat nem bámulnák annyira.”

S hogy még szemléltetőbb legyen a kép, szerző a külföldiekre rádúpláz egy hazánkfíval. „Emelem fejemet — írja Bocatius kassai polgármester, aki 1605-ben Budapesten megfordult, — nézem a házakat, melyek tetejei csakugyan szegényesek és födetlenek, az ablakok sárral, téglával, szalmával betömve; füsttel, piszokkal, kőrakásokkal diszúktól megfosztott épületeket láttam... Az omladék templomok a barmoknak istállókká szolgálnak. A márvány emlékek, melyek a temetőkből ide hurcoltattak, az utca szegletein ülhelyekül vagy árupadokul használatnak... A dögök szanaszét hevernek; amely helyen valami elötlik, az ott is marad...”

Ezt a szomorú várost aztán I. Lipót kezdte újjáépíteni, gyors egymásutánban kiadott rendeletekkel. Ezen a ponton érdekesen fejtegeti Peisner, hogy Lipótot főleg stratégiai tekintetek bírták rá arra, hogy Budapest újjáépítését egyik legsürgősebb teendőjének tekintse. Az újjízűlető Budapest fejlődését nyomról-nyomra követhetjük a nagy tudományos készültséggel megírt könyvben. Fejezetek váltják fel egymást az új város új lakóiról s még egyszer, utóljára a régiokról, az utolsó törökökről. A kereskedelem és ipar fejlődését mutatja be ezután. Ebből a fejezetből megtudjuk, hogy aki Pesten „polgári kereskedő és kalmár akar lenni, az egyedül üdvözítő római katolikus egyház hívének kell lennie” — s e mellett hiteles bizonyítvánnyal kellett igazolnia, hogy törvényes születésű...

A következő fejezetek egyikéből megtudjuk, hogy 1720-ban Pesten még ötezer lélek sem lakott, ugyanakkor, amikor az ország azidőben legnépesebb városa, Brassó 16,816 lelket számlált.

Ugyanitt olvassuk, hogy Budavára a török kiűzése után majdnem újra visszakerült a török uralom alá. Ha akkor nem sikerül a dolgot idejekorán elfojtani, ki tudja, talán ma is félhold meredne égnék Budavár ormáról... Az eset úgy történt, hogy a budavári helyőrségen levő Salm-ezred egy fiatal hadnagya, finkensteini Fink Miklós tizezer arany jutalomdíj fejében följárlotta a szekefővári török pasának, hogy majd egy éjszakán, a mikor az ő katonái állnak őrséget a fehérvári kapu körbástyáján, leitatja a legénységet és beereszti a kapun a budai hegyek közt lesben álló janicsár ezredet, amely azután

gatásban, mert ez által elősegítjük az egyes iparcikkek olcsóbb előállítását s a meghozott áldozat, az is csak látszólagos, mert amit nyújtottunk, azt visszanyerjük a vételnél.

Ha mindezeket az irányelveket egy a fogasztásnál, mint előállításnál szem előtt tartjuk, akkor semmi sem hátráltathatja a magyar ipar megeremését és diadalmos előnyomulását.

Sombory Lajos,
törvénybírói tag.

BELFÖLD.

Szék Kálmán és a fumelek. Fiuméből telegraf-falja levelezőnk, hogy Szék Kálmán miniszterelnöknek a fumelek küldöttségéhez intézett beszéde ott mély hatást kelt. A fumei közvéleményben beállott fordulat észlelhető volt az autonomista párt szombati rendes összejövetelén is. Dr. Mayländer kijelentette, hogy a legközelebbi naggyűlésen fog beszélni a fumei deputáció nyilatkozatairól, de már most dicsérte Szék Kálmán nyilatkozatait és biztositókat lát szávaiban a fumei kérdés kedvező rendezésére.

Szesz-ankét a pénzügyminisztériumban.

Budapest, március 11.

Ma délelőtt 11 órakor a pénzügyminisztériumban ankét volt arról a törvényjavaslat-tervezetről, amely a szeszkontingens-törvény módosítását célozza. Az ankétén maga Lukács László pénzügyminiszter elnököl, akinek alkalma nyílt megismerni egy a mezőgazdasági, mint az ipari szeszgyárosok kívánásait. A mai értekezlet is tanuskodott arról, hogy a miniszternek nem lesz könnyű feladata a törvényjavaslatot oly formában a parlament elé terjeszteni, hogy mind a két irányzat megtalálja abban a maga érdekeinek a megóvását.

Lukács László pénzügyminiszter a szaktanácskozást a következő beszéddel nyitotta meg:

Azok a tapasztalatok, amelyek az utóbbi időkben a mezőgazdasági szeszgyártás terén az utolsó kontingens-felosztási törvények és pedig az 1899. XXII. törvényeknek megalkotása óta szereztünk, szükségessé tették, hogy ezzel a kérdéssel a törvényhozás újra foglalkozzék. Bár nem barátja a törvényhozási intézkedések gyakori megbotyogatásának, mégis a törvénynek rövid fennállása után kénytelen e tárgyban a törvényhozásnak újabb elhatározást kérni, mert fontos és súlyos körülmények következtek be, amennyiben az újabb időben sok új mezőgazdasági szeszgyár jött létre, melyeknek kontingens-szükségletéről hogy csak némileg is gondoskodjunk, a legnagyobb erőfeszítés volt szükség és ennek dacára adminisztratív intézkedések segítségével ezt a kontingens-szükségletet csak megközelítőleg is kielégíteni alig voltunk képesek. Ily körülmények közt, jelentette ki egy alkalommal egy küldöttségnek, hogy abban az esetben, ha az új mezőgazdasági szeszgyárak kontingens-szükségleteinek kielégítésére adminisztratív uton meg nem történhetik, kérni fogja e kérdésben a törvényhozásnak újabb elhatározását. Az ankét előtt fekvő törvénytervezet az igéreteinek bevaltatását

képezi. Ebben a törvénytervezetben — ugymond — a kormány ismét azt az álláspontját foglalta el, amelyet e kérdésben mindig elfoglalt; azt t. i. hogy a bizonyos mértékig ellentétes irányú érdekeket igyekezett kiegyeztetni, igyekezett azokat egymáshoz közelebb hozni.

Tulajdonképpen tartalma tehát egy kompromisszum, amennyiben természetesen méltóztatik találni azt, hogy a kormány nem zárkozhatott el a mezőgazdasági szeszgyár örvendotes felelősségével szemben azon követelménytől, hogy a mezőgazdasági szeszgyárnak ne csak fennmaradását tegye lehetővé, hanem egyszersmind az újonnan keletkezett gyárakat megfelelő kontingenssel igyekezzék ellátni és ennek a termelési ágának fejlődését a jövőre is, habár a viszonyok szerint korlátozott mérvben, igyekezzék biztosítani. De természetesen méltóztatik találni másrészt is azt is, hogy a kormánynak tekintettel kellett lennie a nem kevésbé fontos és pedig nemcsak állami financiai szempontból, hanem általános közgazdasági, sőt bizonyos mértékben mezőgazdasági szempontból is oly nagy fontossággal bíró ipari szeszgyártással szemben, a kormány nem zárkozhatott el ennek érdekeivel szemben sem és arra kellett törekednie, hogy az ipari szeszgyártásnak létrejöttét biztosítsa és lehetővé tegye, hogy az adott körben nemcsak fennmaradjon, hanem hogy az ebbe a termelési ágba fektetett tőkéknek gyümölcsözőtetés is lehetővé tegye. Amint tehát említettem, egy kompromisszummal állunk szemben és a különböző érdekek kiegyeztetésére irányuló törekvéssel. Tudom, hogy a kompromisszumok létrehozására irányuló törekvés soha sem tartozik a hálados feladatok közé; sem az egyik, sem a másik irányzat nem szokta találni az ily törekvésekben érdekeinek teljes kielégítését és éppen ezért rendszeren sem az egyik, sem a másik nincsen megelégedve az ilyen természetű megoldásokkal. És én még sem haboztam, sőt egyenesen kötelességemnek tartottam ezen állásponton megmaradni és azt hiszem, t. uraim, ha nem az egyoldalú, hanem a magasabb alami szempontokra helyezkednek és ha méltóztatnak ez esetben a kormány helyzetéből képzelnék magukat, be fogják látni, hogy a kormány nem járhat el másképpen, mintha az összes jogosult érdekeket tekintetbe veszi és azoknak kiegyenlítésére törekszik, úgy, hogy az egyik is, a másik is lehetőleg keveset áldozzon fel a magyából a másiknak érdekében. Ha tehát erre a szempontra helyezkedve méltóztatnak bíralt tárgyatva tenni e törvénytervezetet, akkor indokoltnak fogják találni a kormány által követelt elárast, különösen, ha nem méltóztatnak szem elől téveszteni azt az igazságot, hogy saját érdekeinket legjobban védjük meg akkor, midőn mások jogát és érdekeit is tiszteljük (Hosszantartó eljenzék.)

A miniszter azután megbízta Heckenast Kálmán miniszteri titkárt a jegyzőkönyv vezetésével. A tárgyalás során elsőnek

gróf Zselenszky Róbert szólt föl. A mezőgazdasági szesztermelők országos egyesületének határozati javaslatát terjesztte elő, amely nagyjában a következőket tartalmazza:

A törvényjavaslat ne novella alakjában, hanem mint szerves egész dolgoztassék ki az 1888. XXV. törvények figyelembevételével a következő elvek alapján: a szeszgyártás kizárólagos mezőgazdasági iparág; az 1899. XXII. cikk törvények által mezőgazdasági szeszföldék számára fenntartott 53.941 hektoliter kontingens korlátnál új mezőgazdasági szeszgyárak dotációjára fordítassék; azonfelül az ipari kontingensből a mezőgazdasági javára bizonyos százalék csekély kártalanítással levonassék; ezen kontingensnek — mely évenként 10.000 hektoliter lehet — fele fordítassék új szeszföldék dotációjára, másik fele régi mezőgazdasági szeszföldék redukált kontingensének újabb kiegészítésére. A jelenlegi mezőgazdasági szeszföldék

könnyen elbárik az álmában meglepett német helyőrséggel. Az árulás terve szerencsére kitűdött. Amikor ugyanis Fink embere, egy budai paraszt, a veszedelmes ajánlattal a fehérvári pasához érkezett, az éppen ebédnél ült a tisztjeivel. Egy fiatal lengyel rab, aki mint étkező felszolgált az asztalnál és törökül tudott, hallotta, amint a pasa felolvasta a levelet, amelynek tartalma persze nagy örömet keltett a társaságban. A tisztnek nevére nem mondta meg a pasa, csak annyit említett, hogy az a Budavár bevétele után szétosztott zsákmányból egy szép török nőt és két török lánykát tart magánál, azokra hivatkozik, mint akik keszkednek a szándéka komoly voltáról. A lengyel rab elmesélte ezt egy fogoly társának, egy budai lovas köztársaságnak, akik abban a tájban a budai helyőrség kiserélt egy elfogott török spahival. A haza került fogoly följelentésére, különösen a szép török asszony nyomán, csakhamar rátaláltak Finkre és bár ő, meg a török asszony is, váltig tagadtak, az egyik kis leány elárulta az egész eselszöveget, úgy hogy kére kerítették a pasa feleletét is. Az áruló tisztnek négyfelé vágtatás volt a büntetése.

Ily regényes módon tudódott ki a dolog.

A könyv második részében az évszázad krónikáját találjuk. III. Károly, Mária Terézia, II. József minden olyan intézkedéséről számot ad a szerző, amely városunkra vonatkozik. S végül egy igen érdekes fejezetben még arra is kitér, hogy hogy mulattak a mult századbeli pestiek. Bécsut utánozták az ugynevezett állathetekkel, nagyban ütték a céllövést, amely csakhamar szórakozássá vált. Hogy a később fo-

mulatsággá emelkedett báli mily korlátok közé volt szorítva, bizonyítja Mária Teréziának *Báli rend* című, a bálóra vonatkozó rendelete, amelynek második paragrafusáig így szól:

„Működés. Ezek a maskarás mulatságok Háromkirályok napja után, vagyis januárius 7-én kezdődhetnek és pedig hetenkint kétszer vagy háromszor, estéli nyolc óratól éjtél után való három óráig; septuagesimától, vagyis az idén februárius 7-től hetenkint többször is, esti nyolc óratól reggeli öt óráig tarthatják: kivéven februáriusnak az első napját, a mikor bált tartani nem szabad. Farsang keddjén pedig szigorúan meghagyatik, hogy a mulatság ugyan korábban kezdődhetik, de féltizenkét órára okvetlenül érje a végét, a zene pedig elhalgasson. Ellenkező esetben a vállalkozó száz arany bírságot ízet, aki pedig a rendeletnek bármi módra ellene szegül, az őrség által fog bekisérteni.”

Az utolsó fejezet a *fin de siècle* Budapesttel foglalkozik — természetesen a XVIII. század végére érve azt az immár sok évtizedre letűnt kifejezést. A függelék érdekes okmányokat közölnek, s a forrásműveket idézik.

Egészben végtelenül érdekes ez a könyv. Peisner Ignác nemcsak tudós alaposággal, de az elmés elbeszélő gráciájával is adja elő, amit a régi krónikákból kikukutált. Könyvéből a jó újságíró minden jó tulajdonsága kiderik: értesüléseiben megbízható, elbeszélésében pártatlan, előadásában ötletes és az eseményekhez hű. Aki csak teheti, olvassa el. Ezt megérdemli tőlünk — Budapest.

kontingens ki nem sajátítható; az újak legfőbb 960 hektoliter lehet. Az ipari kontingens is az 1899. XXII. törvények 2. §-ának intézkedéséből eltérőleg első sorban a mezőgazdasági szeszgyárak közt osztassék fel.

Neumann Ede: Kiemeli, hogy az ipari szeszgyárak a legrégibbek és így mintegy történelmi jogokkal bírnak; hogy továbbá az ipari szeszgyárak is szolgálják a gazdasági érdekeiket.

Wieland Arthur: Azt hiszi, hogy az új mezőgazdasági szeszgyárak tisztán spekulációnak köszönhetik létüket. Ajánlja, hogy a mezőhegyesi szeszgyártást engedjék át a gardáknak, mert annak ott ugy sincs gazdasági jelentősége, továbbá, hogy az idegen állambeliektől vonják meg a gyártási engedélyt.

Kehner Ágoston: A törvényjavaslat 7. pontja ellen szól. Indványozza, hogy az ott említett gyárak az összes kontingens kapják, amely a többitől elvonatik.

Eldenrost Tivadar: A határozati javaslat 10. pontjához szól. Kívánja, hogy egy és ugyanazon birtok egy járásban egy évben csak egy gyártást létesíthessenek.

Jatka Ferenc, a trencsenmezei szeszgyárak képviselője hozzájárul a határozati javaslatához, de hangsúlyozza, hogy a régi szeszgyárak fontos szükségletet elégítettek ki, míg az újonnan alakítandók sokszor majd oly helyen is fognak létesülni, ahol nem lesz rájuk szükség. (Ellenmondás.) Kívánja az összes ipari szeszgyárak egyszerre való kisajátítását.

Justh Ferenc helyesli a javaslat azon intencióját, amely kizárja, hogy személyhez, névhez köthessenek a kontingens megállapítása, hanem tisztán tárgyi alaphoz köti azt; helyesli, hogy csak mezőgazdárak adassék új kontingens, de nem tartja átvésnek, hogy ha ipari szeszgyár gazdaságivá alakul át, annak minden esetben 1680 nl. biztosítassék, valamint nem helyesli a kontingens egyesíthetőségét és hogy a mezőgazdasági szeszgyárak kontingensét is meg lehessen változtatni. Hozzájárul a gróf Zselenszky által benyújtott határozati javaslatához.

Egyi Ernő szintén a régi szeszgyárak jogigényeit pártolja.

Bujanovics Sándor: Elismeri, hogy kompromisszumról van szó, amelynek segítségével a magasabb érdek diadalmasodik a kisebbrendű felett. Az ipari szeszgyárak is szolgálják a gazdaságot, de vannak érdekek, amelyek szempontjából a mezőgazdasági szeszgyárak életpötléteit képez, és ezt az ipari szeszgyáraknak is kell ismerniük. Hozzájárul gróf Zselenszky határozati javaslatához.

Báró Harkányi János: A tavalyi törvény hibás premissza alapján készült és azért vált szükségessé a mostani értekezlet. Radikális orvosásra van szükség és ez lehető is, mert e téren szerzett jogokról nem lehet szó. Ő a jövőben csak a mezőgazdasági szeszgyártást kívánja felkarolni. Ezért a határozati javaslat értelmének megfelelően legalább is 15.000 hektoliter kíván évenként elvonni az ipari szeszföldéktől.

Lázár L. Pál műgyógyász tanár: Kifejté, hogy közgazdaságiilag csak káros lehet az üzemeknek, egy kézben való akkumulációja és példaképpen felhozta, hogy Németországban a nagy áruházakat külön pótdávval sújtják. — Hogy a gazdasági szeszgyárak képesek legyenek egész éven át való állathizlásra, e célból az 1900-ban üzembe hozandó szeszgyárak is 1200 hektoliternyi kontingenset kell, hogy kapjanak, ami annál szükségesebb, mert az ipari gyárak felhagytak az állattartással.

Leipzig Vilmos: Ugy véli, hogy a kontingens meglévő magassága a régi ipari szeszgyárosok birtoka, amelyhez nem szabad nyulni, elítéli, hogy az az 1899. évi törvény által kontemplált 4 éven át való 40.000 hektoliternyi apasztást most egyszerre akarják oszkoztolni. Ő barátja, ugymond a mezőgazdasági szeszgyáraknak, annak idején 6 indványozta, hogy a magyar kontingens az osztráktól külön állapítsák meg, és ebből a gazdasági gyárak is hasznot húzhat, de nem állhat az 1888-iki törvény alapján, mert már van újabb törvényünk, és ők is csak kényszerűségből főztek ki a gazdasági gyárak által kifőzött részt. Javasolja a 7. §-nak oly értelemben való megváltoztatását, hogy az ott kijelölt célra szükséges kontingens, vétegek el a gazdasági szeszgyárak részére fenntartott 40.000 hektoliterből, azonkívül az új szeszgyárak részére kártalanítás utján vétegek el a többitől megfelelő mennyiség.

Végül Hedry Ernő fejtegette a mezőgazdasági szeszgyáraknak az ipariak feletti jogosultságát, — aminek végeztével az elnök az idő előrehaladott voltára tekintettel, az értekezlet folytatását holnap, hétfőn délelőtt 11 órára tűzte ki.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Március 15-én új

előzések és nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessék tovább.

Minthogy január 1-jén a kötelező koronaszámítás lépett életbe, és a posta csak olyan utalványokat fogad el, amelyekben a pénzösszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az utalványokon az előfizetési díjat ezentul ne forint és krajcárban, hanem koronákban és fillérekben méltóztatassanak feltüntetni.

KÜLFÖLD.

A délafrikai háború.

Budapest, március 11.

Roberts lord újabb sikereiről adnak hírt a ma érkezett táviratok, de azok jelentősége eltűnik a többfelől megerősített hír mellett, hogy a két boer köztársaság elnökei békét kértek Salisbury miniszterelnöktől. Még függetlenségük teljes fenntartását kötik ki feltételül, de Anglia válasza aligha lesz más, mint a félhivatalos *Standard* izenete, amely *Transvaal* és *Orange* államot leteríti az afrikai térről. Ilyen áldozatok árán a boerok bizonyosan nem ohajják a békét, folytatni fogják tehát a végsőig a háborút, bár maguk is érzik, hogy az angolok roppant haderejével szemben hazájuk függetlenségét meg nem védhetik többé.

London, március 11.

A Reuter-üzynökség jelenti Driefonteinből (Orange-szabadállam): *Broowood* lovasdandára Bloemfontein felé vonultak boer csapatokra akad, melyek a Driefontein közelében levő kopjékon erős állást foglaltak el. Midőn Kelly-Kenny hadosztálya megérkezett, heves ütközet fejlődött. A boerokat vízei ellenállásuk dacára kényszerítették, hogy a harevonat centrumában levő állásaikat feladják. Számos halottat hagytak hátra, 40 boert foglyul ejtettek.

London, március 11.

Roberts lord táviratozza Driefonteinből ma reggel 7 óra 15 perckor: A szövetségesek ellentállást fejtettek ki előnyomulásunk ellen és tegnap egész nap, támogatva a terep ismerete által, sok nehézséget okoztak nekünk. Hála a csapatok csodálatraméltó magatartásának, mégis megérkeztünk a kitűzött rendeltetési helyre. Kiváló szerepe volt ebben Kelly-Kenny hadosztályának, melynek két zászlóalja szuronytámadással elűzte az ellenséget. A boeroknak nagy veszteségük volt és 102 halottat hagytak hátra. 20 boert elfogtunk. A mi veszteségünket még nem tudom pontosan. A halottak közt van 2 kapitány és egy civilembert, a sebesültek közt 2 ezredes, 2 kapitány és 5 hadnagy.

London, március 11.

Lord Roberts táviratozza ma Driefonteinből, hogy táviratot küldött *Krüger* és *Steyn* elnököknek és újból tiltakozott a fehér zászlóval való visszaélés ellen; egyuttal közli velük, hogy ha az ismét előfordulna, sajnálatára kénytelen volna csapatainak meghagyni, hogy ne vegyék figyelembe a fehér zászlót. Roberts táviratában felémli egy esetet, mely tegnap este történt és melynek több tiszt volt a tanuja. Végül ezt mondja Roberts: Cronje táborában igen sok robbanó golyót találtam. A hadi szokások és a genfi egyezmény ilyen megsértése minden civilizált hatalomra nézve szégyen. Kormányomnak elküldtem e távirat másolatát azzal a kéréssel, hogy tartalmát közölje az összes semleges hatalmakkal.

Jamestown, március 11.

Brabant tábornok esapatainak egy különitényé innét hajnalban utra kelt Allivalnorth irányában.

London, március 11.

A lapok közlik, hogy mult kedden *Krüger* és *Steyn* elnöktől öt holland nyelvű távirat érkezett az angol kormányhoz, amelyekben azt kérdik, hogy mely feltételek mellett volna elérhető az ellenségeskedések beszüntetése. Ehhez a közleményhez még hozzá teszik, hogy alapos az a föltevés, hogy a kormány e táviratokra válaszolt, még pedig oly értelemben, mely minden engedékenységet kizár.

Brüsszel, március 11.

A *Petit Bleu* londoni táviratát közöl, mely a leghatározottabban megerősíti azt a hírt, hogy *Krüger* és *Steyn* táviratilag az angol kormányhoz fordultak és felajánlották a békét a két köztársaság függetlenségének fenntartása alapján. Ez a dolog állítólag a keddről szerdára virradó éjszakán történt. Szerdán reggel küldték el a két elnöknek az angol kormány válaszáat, mely engesztelhetetlen jellegű és azzal végződik, hogy az egyetlen feltétel, amely alatt Anglia békét köt, a feltétlen megadás.

HIREK.

Budapest, március 11.

— **Új magyar báró.** A hivatalos lap mai száma közli azt a királyi kéziratot, amely *Buridán* Istvánt, ateni követünket bárói méltóságra emeli. A legfelsőbb kézirat így szól:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán rajeci *Buridán* István rendkívüli követem és meghatalmazott miniszteremnek, valamint törvényes utódainak, a magyar bárói méltóságot díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1900 évi március 5-én.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Szűll Kálmán, s. k.

— **Vörösmarty Mihály emlékezete.** Az eperjesi Széchenyi-kör december 1-én, Vörösmarty születésének századik évfordulója alkalmával fényes Vörösmarty-ünnepet fog rendezni. Az egylet igazgatósága nemrég irodalmi pályakérdéseket tűzött ki, többek közt egy Vörösmartyt dicsőítő ódára és egy Vörösmarty költészetéről szóló értekezésre, ezeket éppen a Vörösmarty-ünnep keretében fogják előadni. A Széchenyi-kör e hó 21-ikén érteseknek ígérkező hangversenyt rendez a sárosmegyei Palocsán dühöngött tűzvész károsultjainak javára.

— **Kossuth Lajos Eperjesen.** Az eperjesi jogakadémia ifjúsága március 15-én díszes márvány-emléktáblát fog az ág. hitv. ev. ősi kollegium előcsarnokának falába beilleszteni és felavatni, amelyen azt örökítik meg, hogy Kossuth e tanintézetnek három évig volt hallgatója. 1816—17., 1817—18., 1818—19. években tanult ott Kossuth s bizonyítványai a legkötönyebb osztályzatokat mutatják. Érdekes, hogy a táblázatnak „status, pro quo se parat” rovatában mind a három évben ez van beírva: „politikus.” Tudvalevőleg Kossuth Eperjesről Sárospatakra ment, ahol a jogot Kövytől hallgatta. Jogi tanulmányainak bevégezése után visszament Eperjesre, hol *Kardos* Sámuel akkori híres ügyvédnél volt joggyakorlaton. Az előbb jelzett három tanév alatt Kossuth a kollegiumi épületben lakott, s egyik tanáránál volt ellátáson is.

— **Lipótrend.** A király a személye körüli miniszter előterjesztése folytán *Vétesajai Vértessy Géza* miniszteri tanácsosnak, hü. buzgó és kitünő szolgálatai elismerésül, a Lipótrend lovagkeresztjét díjmentesen adományozta.

— **Keleti kereskedelmi attasék.** A kereskedelmi miniszter által keletre kinevezett kereskedelmi attasék a napokban utaznak rendeltetési helyükre. Dr. *Mantuano* Rezső, a keleti akadémia jogi tanára, aki az utóbbi időben különösen a román gazdasági viszonyokkal foglalkozott, Bukarestbe megy, *Pirmitzer* Gyula pedig Odesszába. Pirmitzer a keleti akadémia végzett növendéke, ki már mint akadémiai hallgató kiváló tehetségének adta bizonyosságát s két év óta Dél-Oroszországban tartózkodik kereskedelmi kiküldetésben.

— **Ismeretterjesztő előadás.** A Nemzeti Múzeumban vasárnap volt az utolsó ismeretterjesztő előadás. A múzeum könyvtárái termében ezúttal is nagyszámú közönség hallgatta az előadást, melyet dr. *Franzenau* Agoston tartott néhány magyarországi állalatról. Az érdekes előadást a közönség zajosan megtapsolta.

— **Egy törvényzéki elnök ünneplése.** Komáromból telegrafialják: *Pulay* Géza törvényzéki elnököt abból az alkalomból, hogy kuriai bíróvá nevezték ki, a helybeli bírói és ügyvédi kar lelkesen ünneplte. Délben 200 teritékű, fényes diszebed volt, amelyen *Sárközy* Aurél főispán a királyra, majd többszörök az ünneplésre mondott lelkes felkészítőit. A diszebeden résztvettek Komárom és Esztergom megyék csaknem összes előkelőségei.

— **A prágai Szent György-szobor.** A prágai Szent György-szobrot még a középkorban két magyar szobrász *Kolozsváry* Márton és *Kolozsváry* György csinálta. A műtörténeli fontossággal bíró szobor középkori szobrászainak egyetlen megmaradt alkotása. A műemlékek országos bizottságának javaslatára a kultuszminiszter a szoborról gipsz másolatokat akar csinálni s azután bronzba öntve a budavári halászbástyán kívánja fölállítani. A közmunkatanács legutóbbi ülésén konstata, hogy a bástyán a műemléknek van helye.

— **A lex Heintze ellen.** Berlinből táviratozzák: Ma délelőtt a Germania-teremben ismét tiltakozó gyűlés volt a lex Heintze ellen; a gyűlésen vagy 1000 ember vett részt. Először *Mayer* Hugó műtörténész beszélt, aki hangzott, hogy különösen az ellen a szellem ellen kell tiltakozni, mely ezeket a szakaszokat szülte. *Löwenfeld* színházigazgató az előadó művészet szempontjából tárgyalta a törvényjavaslatot és azokat a károkat sorolta fel, melyek a színházat fenyegetik. Mintán még több szóнок beszélt, egyhangulag elfogadták egy határozati javaslatot, melyben a lex Heintze ellen tiltakoznak.

— **Nincs munka.** Bácsmegyében néhány ezer munkás embernek se kenvere, se munkája. Maga a megye főispánja báró *Vojnich* értesítette erről a földmívelésügyi miniszteriumot s jelentésében elmondta, hogy Bács-Topolján négyszázötven. Feketehegyen ötszázöt, Baján mindnem kilencszáz, Baisán háromszázhatvanegy, Szent-Ivánon száznegyvenegy munkás ül összetett kezekkel közepette egy-egy éhező családnak, mert sehol a környéken semmi munka nem akad számukra. A földmívelési miniszter röctön segített valamieskét a bajon. Száz munkást a vízszabályozási munkához küldtek s *Bartók* József miniszteri tanácsos állandóan nyilvántartja a munkanélkülieket és a miniszterium azon igyekszik, hogy hirtelen munkához segítse a télettségre kényszerített bácsmegyeieket. Segítésére van ebben az ügyben a kereskedelemügyi miniszterium is. Azokat a munkásokat tudniillik, akik a miniszterium utján munkához jutnak, ingyen szállítja a munka helyére a vasut.

— **Görög-keleti román parochia Budapestén.** A Budapest és környékén lakó görög-keleti románok, kik nincsenek elismerve a helybeli görög-macedonoláh hitközség tagjainak, leányegyházközötségüknek anyaegyházközöségéé való átalakulása végett ma délután öt órakor az *Angol királynő*-szállóda termében egyházygyűlést tartottak. E gyűlésen jelen volt a Budapestén és környékén lakó románság minden számozott tagja, kik a tárgyalás vezetésére egyhangulag elnöké *Gáll* József főrendházi tag, nagybirtokost, titkárrá pedig dr. *Alexi* György egyetemi magántanárt választották meg, egyuttal az egybegyűltek kimondták az új görög-keleti román parochia megalakulását.

Gáll József elnök megnyitó beszédében röviden vázolja az előzményeket, melyek a parochia megalakulását szükségessé tették. A helybeli, 1888. évig görög-román hitközségnek nevezett, azóta a görögök által görög-macedonoláhnak elkeresztelt egyházközösből a benszüllött románokat 1888-ban a görögök egyppár macedon olah egyházközösbé tag segítségével a román nyelvet együtt az egyházból kiküszöbölték. A románság vezérifiai *Szerb* György országgyűlési képviselő, *Lovag Puscariu* János kuriai bíró, felebbezéssel, memorandumokkal, felségfolyamodványokkal igyekeztek a görögök ellen megvédeni a románság érdekét, de ezidőig sikertelenül. Csak legujabban *Goldis* János aradi püspök partfogása és jóakarata által válhatott testé a budapesti románság régi óhajta, s ma az ő és az egyházközöség vagyonosabb elemeinek anyagi segítségével megalakították saját külön ortodox román egyházközöségüket.

Lelkészsze azután egyhangulag és nagy lelkesedéssel *Bogovich* György fővárosi hitoktatót, a budapesti körökben előnyösen ismert, fiatal tudós teológust választották meg. Egyházi bizottsági tagok lettek: dr. *Gáll* József főrendházi tag, *Szerb* György országgyűlési képviselő, *Rácz* Gerő miniszteri tanácsos, *Kandidaky* János nagykereskedő, dr. *Puscariu* Gyula törvényzéki bíró, dr. *Dumitreanu* Agosti rendőrorvos, *Szucs* Szilviusz miniszteri fordító, dr. *Babes* Emil ügyvéd, dr. *Cupsa* Viktor miniszteri fogalmazó és *Todorcsu* Pál nagybirtokos, gondnokok: *Radulescu* György apógyászterész és *Liba* György postafelügyelő. Ezek után *Avranescu* Pachonius országgyűlési képviselő indítványára egyhangulag közönelét szavaztak *Gáll* József főrendházi tagnak az ügyek buzgó vezetéséért. Dr. *Alexi* György egyetemi tanár indítványára pedig nagy lelkesedéssel elhatározták, hogy üdvözlő táviratot küldenek a három görögkeleli román egyházfőnök, végül még *Cristea* Ilés nagyszabeni érseki titkár az érsekség nevében, *Lapedatu* János az ifjúság nevében üdvözölték az unjonan megalakult egyházközöség tagjait és elnökét, mire a gyűlés véget ért.

— **Halálozás.** Királyfalvai *Gerhárd* György március 9-én, élete 66-ik évében elhunyt. A boldogult ma délután 4/5 órakor temették a *Pauler*-utca 4. szám alatti házból és a németvölgyi temetőben nyelgették örök nyugalomra.

— **Öz. derezslényi Látassy** Nándorné, szül. *Andrákovits* Eszter március 9-én 71 éves korában Budapestén meghalt.

— **Okos szolga.** Egy barátunk a minap hazajövet összesezidta az inasát:

— József, miért nem fűtött be? Hisz itt megfagy az ember!

József mentegetőzik:

— Hiszen huszonkét fok meleg van, nagyságos ur!

— Itt? huszonkét fok?

— Igen.... Tizenkét fok a szalonban és tíz az ebédlőben...

— **Gyorsíró-kongresszus.** A második nemzetközi Gabelsberger gyorsíró-kongresszus április 17—19. napjain *Rómában* fog megtartatni. Ezzel kapcsolatban az országos magyar gyorsíró-egyesület felkéri az érdeklődőket, hogy részvételüket március 20-ig közvetlenül *Drezdába* a királyi gyorsíró-intézetnek, mint a nemzetközi szövetség ügyvivőségének jelentésük be. Taktivve, hogy az első kongresszuson, amely

tudvalevőleg 1896-ban Budapesten tartott meg, számos olasz gyorsíró vett részt, Magyarországból előreláthatólag sokan elmennek a római kongresszusra.

— **A mentők közgyűlése.** A *Budapesti Önkéntes Mentőegyesület* vasárnap délelőtt 12 órakor tartotta gróf *Andrássy* Aladar elnöke alatt XIII. évi rendes közgyűlést a tagok élénk részvétele mellett.

Gróf *Andrássy* elnök megnyitó beszédében sajnálattal konstatálja azt a szomorú tényét, hogy a nagy közönség valóságban közönyösen nézi a humánus egyesület működését. Az egyesület egyre nagyobbítja működését körét, a mentők önfeláldozó buzgalommal végzik nemes munkájukat, a nagy közönség azonban alig érdekli ügyeiket buzgólkodásukat. Így azután ez az emberbaráti, kiválóan jótékony intézmény folytonosan anyagi zavarokkal küzd. Reméli, hogy a sajtó működésének, amely mindig annyi szeretettel agitál a mentők érdekében, meglesz az az eredmény, hogy fölirzza a közönséget a közönyösségből és hogy ezáltal több érdeklődést fognak tanúsítani a mentőegyesület iránt.

Az 1899. évi zárószámadás és vagyonszerleg tudomásul vétele után az 1900. évi költségelirányzatot állapították meg, amely 88.332 korona kiadással szemben csak 70.000 korona bevételt irányoz elő és így a hiány 18.332 koronára rug.

Azután *Thierry* titkár fölvasta a kitüntetésre ajánlott mentők névsorát. Az aranyéremmel egyenlő értékű *vaséremmel* jutalmazták *Landesmann* Dávid, *Müller* Vilmos és *Parviss* József, mentőket, akik a szegedi kiállításon tüntették ki magukat. *Ezüst éremmel* tüntették ki *Pálfy* Sándort, *Neumann* Samut, *Obál* Ferencot, *Lipeczy* Andrást és *Körpel* Sándort; *bronzéremmel* pedig *Preis* Károlyt, *Szántó* Sándort, *Eichel* Manó, *Hoffmann* Samu és *Homolka* Béla mentők kaptak. Dícsérő oklevéllel tüntették ki *Nalovek* Jenő és *Blau* Béla mentőket. Végül dr. *Rácz* Károly indítványára a közgyűlés jegyzőkönyvíróköszönetet szavazott gróf *Andrássy* Aladar elnöknek, dr. *Keresz* Géza igazgatónak, az egyesület orvosainak s mindazoknak, akik a szép intézmény körül érdemeket szereztek.

Az elnök zárószavában hálásan emlékezett meg *Szöll* Kálmán miniszterelnökről, aki a mult évi mentőértekezlet összehívásával az egész ország figyelmét felhívta a mentők intézményének nagy fontosságára.

— **Országos radikális demokrata párt.** Ez elnevezés alatt ma egy új politikai párt alakult a fővárosban és mint neve is mutatja, a demokrácia lobogója alatt lép a küzdőterre. Egyelőre a társadalmi téren, a törvényhatósági életben iparkodik elveit dicsőre vinni, de az általános képviselőválasztások idején a parlament kapuján is kopogtatni fog. Az alakuló gyűlés a Demokrata-párt nagyvezetői utcai helyiségében folyt le az ország sok részéből összegyűlt elvtársak részvétele mellett. Az értekezlet elnökévé dr. *Vázsonyi* Vilmost választották meg, alelnökké: *Kasics* Pétert, dr. *Lóv* Tivadart, *Bentsik* Sándort (Mezőtúr) és *Zombor* Gézát (Sopron). Azután *Vázsonyi* Vilmos nagyobbszabusa beszédet mondott, kifejtve abban az új párt egész programját, amely ebben foglalható össze:

Rendületlen hívei vagyunk az ország függetlenségének, de a mult és a jelen tapasztalataiból megtanultuk, hogy ehhez a független, szabad és boldog népet az vezet az út. A néppárt diadalával születnek csak meg a független Magyarország, míg az egyoldalú közjogi harcok a nép erejét hiába emésztik és a népet a nagy végcélúttal mindjobban eltávolítják. A néppárt az igazi nemzeti és független állam és a három oszlopa: az egyenlő jog, az általános választás és a gazdasági igazság. Az egyenlő jog nevében követel az új párt a rendi állam minden maradványának eltávolítását, a születés és a vagyon minden alkotmányos előjogának megszüntetését, az általános, közvetlen és tiszta választói jogot, a fuvarpénzek eltörlését és a kisebbségek képviselőinek törvényes biztosítását. Követeli a bürokratikus közigazgatás viszszaosztását, az önkormányzat kiterjesztését, a virilizmus eltörlését és az általános választói jogot a törvényhatóságokon, valamint a községekben. A közbiztonság oltalmára igazi esküdtészeket követel, mely a nép minden rétegét magában foglalja, nem a hatóságok döntő befolyásával alakul és minden sajtóvétség és politikai deliktum fölötti ítélkezik.

Az egyenlő jog nevében követelik a katonai osztály előjogainak eltörlését. A polgár fegyverben is az általános törvények és bíróságok oltalma alatt álljon és csak fegyelmi kihágásait bírálhassák el a katonai hatóságok. A parlament hatásköre terjesztésékké ki a hadügy egész körére, követeli a vallásfelekezletek egyenjogúságát, az ingyenes állami népoktatást és a neptanítói ingyenes állami képzését és fizetésük fölemelését.

A gazdasági igazság elve tetőzi be a néppártot. A gazdasági egyenlőség szép és nemes alap, de el nem érhető. A gazdasági igazságot azonban a néppárt megvalósíthatja, ha a gyengéket óvja. Követeli ezért a gazdagok hitbizonyányának eltörlését és e helyett a szegények hitbizonyányát, a házi tűzhely védelmét, hogy a szegény sorsú polgár csekély értékű ingóságát és önfenntartására szolgáló darabka földje végrehátas alá ne kerülhessen. Követeli a fogvasztási adók fokozatos megszüntetését, a fokozatos jövedelmi adót, az önálló vanderületet, a kötelező munkabiztosítást magánbivaltatok számára is, munkás kamarák szervezését, igazi vasárnapi munkaszü-

netet és az iparban a nyolc órai munkaidő fokozatos megvalósítását.

A lelkes élénkséggel fogadott beszéd után *Bentsik* László (Mezőtúr), *Zalkay* Lajos (Pozsony), *Zombor* Géza (Sopron), *Körchnopf* András (Ágfalva), *Schipanits* Elek, *Csillag* Károly és mások szölkáltak, új programpontokat ajánlván, az utóbbi pedig a nemzetiségi törvény módosítását ajánlotta. Majd nagyobb vita indult meg a párt elnevezése felett, de több megállapodtak abban, hogy az új pártunk *Országos radikális demokrata párt* legyen a neve. Azután a pártvezetőség megválasztására került a sor. *Nadarász* József országgyűlési képviselőt tiszteletbeli elnökévé választották, elnök lett dr. *Vázsonyi* Vilmos, társelnökök dr. *Lóv* Tivadart, *Kasics* Pétert és *Bentsik* Lászlót. Választottak harminc tagot a pártvezetőség dolgainak elintézésére. Dr. *Pollatsch* Sándor előterjesztelte a radikális demokrata szövetség alapszabálytervezetét, melynek kidolgozását az elnökségre bízták.

— **Le a női kalappal!** Ezt a jelszót adta ki — mint *Párisból* jelentik — a *Renaissanceszínházban* ennek igazgató-tulajdonosa: *Bernhardt* Sára. Nálunk Budapesten már régóta kiment a divatból az a rettenetes szokás, hogy a hölgyek gyakran csaknem toronymagasságu kalapjaikat fejükön tartották, de *Párisban* még mindig kell küzdeni az ellen a visszaélés ellen. *Bernhardt* Sára most kiadta színházában a rendeletet, hogy azokat a hölgyeket, akik fenntartják kalapjukat, az erkélyre és a földszintre be ne bocsásák. Ebből vihar lesz, mert a párisi nők nem igen fognak beleegyezni fejeiknek ilyenét esorításába. *Bernhardt* Sára érélyes rendeletének életbeléptetése egybeesik a színház egy másik nagy eseményével: a *Le a női kalappal!* jelszó ugyanis a *L'Aiglon* premierjének napján, vagyis március tizenkettedikén lesz érvényes.

— **Dinamitmerénylet.** *Resicáról* táviratozzák, hogy az osztrák-magyar államvasút bányatelepein dinamitmerényletet terveztek *Becker* társasági főkönyvelő ellen. Az ösmeretlen tettesek lakásának kapujához dinamitot tettek, mely este fél 8 órakor felrobbant, az ajtót felszakította és az ablakokat bezuzta. Szerencsére emberéletben nem esett kár.

— **Az egy eső.** *Egerből* írják nekünk: *Az egy síkhaszat* még egyre igazgatófőnöknek tartja a kedélyeket — és nem is egyhamar fognak ennek az ügynek a hullámai elsimulni. Nap-nap után fájdalommal nézünk a fájdalommal jelenetek folytak le az intézet falai között: majd egy szegény, toprongyos napzármas jön betétjét — melyet veresékes munkával szerzett — kéri, majd egy szegény szolgáló sirtója elvesztett pénzét, melyet *Éliássy*, a nagy erkölcsbőr olyan könnyelműen elvesztetett. *Érdekes, hogy ez az Éliássy milyen életet folytatott.* Reggel 10 óra felé már a *Széchenyiben* ült a sörös-kancsó mellett. 12 órakor pontban a cukrászban lehetett találni — persze az ő kedvéért ilyenkor többen mentek el. Este 8 órakor már a *Halhatatlanban* ült (Ez egy vendéglő), ahol éjjeli 1—2 óráig elbeszélgettek és időlozáltak. Ez napról-napra így ment. *Igen keveset volt a bankban, mindig küldeni kellett erte, ha valami főgasabb ügyet kellett elintézni.* Ezt elintézte megint elment sörözőni vagy a cukrászba. *Jellemző, hogy utóbbi időben a „betéteket” már úgy „fogta”. Az utcán u. i. csupa „véletlenül” találkozott azokkal, kikről tudta, hogy tőkésük van. Meghitta aztán egy pohár borra. Ott elbeszélgettek aztán „bruder”-i ivott és iteltével — ami nagy kitüntetésszámba ment és aztán úgy véletlenül ráterelődt a beszéd a pénzre és *Eliássy* megmagyarázta az illetőknek, hogy az ő bankjában mennyivel előnyösebb tőkét elhelyezni — mint más bankba. A „bruder” kedvéért persze ezt megtették. Természetesen ez mind csak most derül ki. Ami a másokik könyvelőt *Dostált* illeti, nem áll, hogy a esendőrök elfogtak. Nincs is Egerben, nem tudják, hol van. Sokan azt mondják külföldre menekült, sokan úgy vélik. Kassán betegon fekszik. *Dostált* senki sem gyanúsította, hanem azért, hogy elült, vonta magára a figyelmet. *Eliássy* öngyilkossága után rendszeren bejárt az intézetbe. És nyolc napra rá szerda délután — a négyórai vonattal *Füzes*-Abonyba utazott egy itteni kereskedővel, kinek panaszkodott, hogy már meg kell bolondulnia, egy kicsit kimegy Abonyba és este visszajön — de bizony nem jött... *Babochay* Sándor, az intézet esődtőmegmondoka ma igen szép felhivatást tett köze, amelyben a betevőket kéri, őrizzék meg nyugodtságotat és igéri, hogy azon lesz, hogy betéteiket minél nagyobb részben és minél előbb visszakapják. Ez a hang igen jól esik — ebben az igazgatói időben. „Az igazgatói és felügyelői bizottság tagjai ellen a büntetőbiztosítási végrehajtást kártem, — de nem hogy ők megbélyegezteszenek, hanem, hogy a hiteles érdeket biztosítsam”, — mondja *Babochay* felhívásában. „E esődyűg minél előbb leendő és pedig békés utón megoldását remélem.” Általában igen megnyugtatót minden embert, hogy *Babochay* lett a tömegmondnok. Az ő becsületes jelleme humánus gondol-*

kozása garancia, hogy az érdekeltek ügye jó kezében van. Helyettese dr. *Schwarz* (Setét) Sándor szintén igen népszerű, közkedveltségű ügyvéd Egerben.

— **Életunt aranyozó segéd.** *Pest* Ferenc 38 éves aranyozó segéd ma reggel *Kozsoru*-utca 30. szám alatt levő lakásán az ágyban fekvő fölvágtá kezén az ereket. A nagy vérveszességű álvá válták a mentők a Rókus-kórházba. Végzetes lettének okát nem tudják.

— **Megbokrosodott lovak.** *Kreiner* Mihály 51 éves sóskuti születési kocsi tagnap a késő esti órákban a külső kerepesi-uton, az úgynevezett *Fehér-uton* hajlatot hazafelé. Lovai egyszerre valamitől megijedtek s örüiten száguldtak végig az ország-uton. A származás szakadt, a kocsi lebukott a bakról. A szerencsétlen ember a gyeplőbe kapaszkodott s így vonszoltak a lovak a 25-ös számú rendőrszobáig, ahol a kocsi kiütődött egy utszeli kőnek s a lovak megálltak. A szerencsétlen *Kreiner* Mihály már egészen össze volt törve ekkor. Bal arcaól a szó teljes értelmében lehasadt a por, a bal füle leszakadt, koponyája megperedt s több bordája eltört. A szerencsétlen embert haldokolva vitték a Rókus-kórházba. Életbenmaradásához nincs remény.

Apostolok pongyolában.

— Apró teleplezések. —

Budapest, március 11.

A fórumon csupa ünneplenség a szavak. Kenetes a hangjuk, lágy és sima a beszédük. Szenvedő arcukat ha nézed, azt hinnéd, a sivatagban lakoznak és náddal meg sással táplálkoznak.

És pongyolában ha megleded őket, a glória szerte foszlak rőtön a homlokukról. Mert az apostol uraknak nincs egyéb ambíciójuk, csak az, hogy emlegessék szerte a nevüket. Mindegy, akárminek a kapcsán emlékeznek meg róluk, ők boldogok...

Három ilyen papírmásé apostolt avathatunk ezuttal boldoggá: megörökítjük őket pongyolában.

A szakfőféru.

Baron *Illés* Ede, — van-e, ki e nevet nem ismeri? A vasárnap krónikása hétről-hétre tolla alá veszi, mert Baron ur rendes szónoka minden nemű és rangu munkásgyűléseknek. Különböző vezető férfiu a szocialdemokrata pártban, a korrupciók és panamak retenthetetlen üldözője. Természetesen kotonusban. Pongyolában, ah, másképpen fest Baron ur...

Szakfőféru is egyebek között Baron *Illés* Ede. Szakutód, szakiró, szakpolitikus egy személyben. Szakirodalmi működéséről a *Közgazdasági Lexikon* is beszél. Csunya, kellemetlen dolgokat. A lexikon második kötetében a hétszázkilencvennyolcadik oldalól a nyolcszázharmincadik egy *Munkásmozgalm* című komoly cikkét közöli, a monografia alatt a szerző neve: *Baron I. Ede*. Szinte kalapot akarna emelni az ember, hogy ilyen tudós urak vannak a szocialdemokrata pártban. De ne tessék még kalapot emelni...

A munkásmozgalmat ugyanis Baron ur albertlebe adta. Egyszerűen abból az okból, mert nem érzett magában elegendő erőt ahhoz, hogy a magyarországi munkásmozgalmakról nyilatkozzék. Megírta tehát a cikket *Engelmann* Pállal. Aztán, mielőtt a lexikonhoz beszállította, aláírta szerény csekélységének a nevét. A lexikon rossz helyütt tapogatózott... Illetve, hogy a legjobb helyen, mert hiszen megvan a nagy cikk és alatta a legkompetensebb szakfőféru neve.

A nyomorgó.

Minden nap újabb töviskoszorúval sebezeti meg a homlokát. Sivít, nyűszörög, dörög és rugkapalózik folyton. A kispesti vicinálnak egyedüli konkurrensa a reklám terén. A vicinálnon kívül *Seper* Kajetán az egyedüli kispesti, akivel öt világrész foglalozkodik. Minden áldott nap történiük vele valami nevezetes; pörbe fogják, számúzik, toloncolják, visszahozzák, diadalmenettel üdvözlik... És az apostol, míg glóriájával besugározza *Kispestet*, a jó sziveknek figyelmébe ajánlja nyomorgó családját. Nem kellene ugyan nyomoroznia, mert van becsületes mestersége, de hát egy martirtól ki kívánja, hogy iparendélyt vegyen a hatalomtól?

... A jó kispestiek március 10-ikén világpóstával és tombolával egybekötött tanculatságot rendeztek a *Berán*-korcsmában *Seper* Kajetán családjának fölsegítésére.

A hontalan.

A szocialisták gyanus szemmel nézik, mert érzik, hogy csak szimatot kőrükben. És bogomboloznak, mihelyt megjelenik köztük a lenge kabátu, piros nyakkendő s ifju. Ám a polgárság körében veszedelmes szocialista híreben áll az ifju stréber. Veszedelmes híre persze ő maga költi...

Pár hónapja itt járt a szerkesztőségben és be-

szélt rémséges dolgokat a hatalomról, amely egyből sem foglalkozik, csak őt üldözi. Elmondta, hogy legutóbb a kórházból hurcolták a rendőrségre. Nem irtuk meg az esetét, mert igen gyanús hangzotta: — Nem azért akarom nyilvánosságra hozatni az ügyet, mert talán a nevémet akarom az újságban látni, hanem a köz érdekében... Nem a nevémet...

Addig-addig járta aztán a redakciókat, míg a héten megírta néhány újság Szalai Oszkár üldöztetését és ezzel kapcsolatban a miniszterelnök rendelkezését. Másnap aztán a rendőrség hivatalosan nyilatkozott, hogy az egész kórházi zaklatásból egy szó sem igaz, persze a miniszterelnök rendelkezése sem.

A hontalan pedig, aki a szocialistáknál burzsoa, a burzsoáknál szocialista, boldog. Hogy is ne? Még cáfolatot is irtak az esetéről...

(H-u.)

FŐVÁROS.

(*) **A főpolgármester jubileuma.** A 45-ös bizottság mai ülésén Heltai Ferenc szóba hozta, hogy mivel március 23-án lesz annak a huszonöt éves fordulójára, hogy Márkus József főpolgármester Budapest székesfőváros szolgálatába lépett, méltó dolog, hogy ezt a szép alkalmat a főváros törvényhatósága is megünnepelje. Nem tesz most — ugymond — konkrét indítványt, de azt hiszi, hogy leghelyesebb lesz, ha a kerületi bizottsági elnököknek utján küldenek ki bizottságot, amely aztán majd tényleges javaslatot fog tenni a módozatra nézve. A 45-ös bizottság tagjai általános helyesléssel fogadták Heltai javaslatát.

(*) **Je'élés.** Az üresedésben levő két másodosztályú tanácsjegyzőt állásra, ma délelőtt tette meg a jelölést a 45-ös bizottság. A kerületiek képviselői közül nyolc szavazott Csaplovics Pálra és hét Lajoscsizky Árpádra; e szerint ők a 45-ös bizottság hivatalos jelöltjei.

(*) **A posta újítása.** A budapesti posta- és táviratigazgatóság, mint említettük, a székes fővárosban és a kerületéhez tartozó népesebb vidéki városokban egyes kereskedő cégeket, főleg tőzsdetalajdonosokat, vagy más arra vállalkozó egyéneket, kik alkalmas helyiségrel rendelkeznek, bárhová a kik díjköteles újanlott leveleknek, különösen a belföldre, Ausztriába, Bosznia- és Hercegovinába és Németországba szóló 400 korona értékű aluli postacsomagoknak felvételével szándékozik megbízni. A berendezés célja az, hogy a posta és táviratigazgatóságtól távolabb lakó közönség e gyakrabban előforduló és elkönyvelés alá eső küldeményeket az eddiginél könnyebben adhassa postára. A felvétellel megbízott egyének szolgálataik után részjutalékban részesülnek, mely főleg forgalmasabb pontokon tisztességes melékijövedelmet biztosít. A székes fővárosban ily gyűjtőhelyek berendezésére egyelőre a következők helyeket jelöli ki az igazgatóság.

1. A Ferenc József rakpartnak a Sörház-utca által keresztelt tája, 2. a Váci-köruton fekvő ország-ház környéke, 3. Király-utcának a Nagymező- és Csányi-utak által határolt része, 4. a Lövöldé-tér, 5. Donany-utcának a Károly-körútra való kiszögélése, 6. a Kerepesi-ut és Kazinczy-ut keresztezési pontja, 7. Kerepesi-ut és Múzeum-körut keresztezése, 8. Kerepesi-uton a Luther-udvar taja, 9. Csömör-utnak Murányi-utca által keresztelt taja, 10. Nelelejt-utca és István-ut találkozási pontja, 12. Csömör-utnak Stefánia-ut által érintett környéke, 12. Teréz-körutnak Dessawffy-utca által keresztelt taja, 13. Aréna-ut 92—100. számú házak taja, 14. Erzsébet-körutnak Wesselenyi-utca és Barszay-utca közötti része, 15. A József-körut és Rákóczy-tér közötti rész, 16. Üllői-ut 12—25. számú házak közötti rész, 17. Üllői-ut 57—63. sz. házak taja; 18. Baross-utca és Múzeum-körut találkozási, 19. Bajza-utca 22—28. sz. házak közti rész, 20. Mester-utca 48—54. sz. házak közti rész, 21. Andrassy-ut eleje, 22. Nagymező-utca 18—28. sz. házak közötti taja, 23. Nagymező-utca Váci-körútra eső sarka, 24. Alkotmány-utca 15—17, 25. Arany János-utca 11—15, 26. Ország-ut 23—27, 27. Corvin-tér, 28. Lajos-utca 150—155, 29. Zsigmond-utca 47—50, 30. Szent-Háromság-tér, 31. Gellért-rakpartnak a Ferenc József-álat szelt taja.

Akik ily gyűjtőhelyek kezelésére vállalkoznak, bővebb felvilágosítás végett forduljanak akár szóval, akár írásban a budapesti posta- és táviratigazgatóság II-ik ügyosztályához (Főposta II. em. 21. ajtó). Amennyiben a vállalkozó a gyűjtőhely engedélyezése iránt mindjárt kérvényt nyújt be, azt így korona értékű pénzügyi bélyeggel kell ellátni.

(*) **A fővárosi könyvtár gyarapítása.** Krausz Nándor nagy könyvtárát Dobrovizky Agoston könyvkereskedő vette meg. Minthogy a könyvtárban sok fővárosi vonatkozású könyv van, a tanács elhatározta, hogy ezeket megveszi s már utasította is Toldy László főlevéltarost, hogy vegye át a részéről 1105 korona 20 fillére becsült könyveket.

(*) **A Gömb-utca megnyitása.** A főváros hatósága meg akarja nyitni folytatódáson a VI. kerületi

angyalföldi tébolyda mellett véget érő Gömb-utcat s e célból azt kérte a kormánytól, hogy az elmebeteg intézetének a telkéből engedje át a szükséges területet. A belügyminiszter most tudatja a főváros hatóságával, hogy az utcanyitásra szükséges területet átengedi ugyan, de felhívja a fővárost, hogy az utat addig ne nyissák meg, amíg ezt a kormány nem fogja kívánni.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Opera.** P. Bartolucci Viktória asszony vasárnap kezdte meg vendégfellépési sorát a Trovatoréban, Azucéna szerepében. A közönség érdeklődéssel és szimpátiával hallgatta Bartolucci énekét és nagy áriája után zajosn megtapsolta. A művésznő különösen mélyebb hangjaival hatott. Felsőbb regiszterén az idők nyomai észrevehetőek. Az előadás szereplői közül Pevny Irénnek (Leonóra) nagy sikere volt. Mellette Larizatt (Manrico) és Takátsól (Luna) is sokat tapsolták.

** **A "Piros cipők" Milanóban.** A milánói Scala-színházban március 8-án került színre először Mader Raoulnak, az Operaház karnagyának Piros cipők című balletje, mely a mi Operánknak műsordarabja. A magyar ballet méltó, fényes kiállításban került színre és a bemutató alkalmával rendkívüli sikert aratott. A milánói lapok, élükön a Perseveranzával magasztalólag írják a darab zenei szépségeiről. A darabot most minden este telt házak előtt adják a Scalában.

** **Egy kórlista.** A Népszínház kulisszái mögött a napokban érkező kis bucszkodás folyt le. Egy fiatal kórlista bucszkodott, aki eddig hűségesen futja a különböző operettek kórusait, mignem most egy vidéki igazgatónak ráesett a tekintete a tehetséges fiatal emberre és elszerződtette a társulatához — elsőrangú szerepekre. A fiatal kórlista, Balász Ede, a bajai színpadon lép fel a napokban Rip van Winkle és a Görög rabszolga címszerepeiben. A Népszínháznál annyira kedvelték a tehetséges fiatal embert, hogy mindenki váltott vele egy meleg kézszorítást, mielőtt megvált volna a színháztól, amelyhez a tehetség révén bizonyára vissza fog kerülni.

** **Műsorváltozás a Magyar Színházban.** Ábrányiné Wein Margit asszony két napig tartó indispozíciója miatt a Magyar Színház eheti műsora aképp változik, hogy kedden e hó 13-án Szulamit (L. Komáromi Mariska fellelépével) New York szípe kerül színre. A hét többi napján Verő György óriási sikert aratott eredeti operettjét, a Kleopátrát adják, a fő női szerepben Ábrányiné Wein Margit asszonnyal s teljesen az első előadások szereposztásával. Ezekre az előadásokra jegyek már holnap kaphatók a városi jegyarsztól helyeken és a színház előcsarnokában levő pénztárnál.

** **Doppler Károly.** Egy stuttgarti táviratunk jelentette tegnapi, hogy az ottani udvari karmester, Doppler Károly elhunyt. Doppler testvéröccse volt a tizenhét évvel ezelőtt elhalt Doppler Ferencnek, az Ilka szerzőjének, aki tudvalevőleg sok éven át a budapesti Nemzeti Színház karmestere volt. Mint testvéröccse, Doppler Károly is megpróbálkozott az operairás terén, de kevesebb sikerrel. Több magyar népdalhoz is szerzett zenét, de itt sem aratott babérokat. A hatvanas évek végéig Budapesten működött és amikor Ferenc öccse Bécsbe költözött, ő a stuttgarti udvari színház meghívását fogadta el és ott csakhamar karmesterré lépett elő. Mind a két testvér Lembergben született. Doppler Károly hetvennégy évet élt.

** **Salvini ünneplése.** Tomas Salvini-t, aki most Pétervárbán vendég szerepel, nagyban ünneplik ott. Az Olasz művész az udvar részéről is nagy megtisztelésben részesül. Mihály nagyherceg ebédet is rendezett a tiszteletére, amelyre az orosz színpad előkelő művészei is hivatalosak voltak.

** **Himfy dalai német fordításban.** Az Oesterreichisch-Ungarische Revue című bécsi folyóirat e havi száma Berzsek Árpád a Himfy dalai című nagyhatású vígjátékának német fordítását közli, amely Kumlik Emil sikerült munkája. A márciusi füzet az egész előjátékot közli. Berzsek Himfyjéit is híven, választékos nyelven, sok szeretettel és irodalmi izléssel adja vissza. A fordító hosszabb, tanulmányos előszóban ismerleti a magyar szellemi közéletnek Kisfaludy Sándor nevéhez fűződő újjászülési korszakát, mint a Berzsek darabjának érdekes irodalomtörténeti és politikai hátterét.

** **Az An der Wien utolsó operett-üdjonsága.** A bécsi An der Wien-színházban szombaton volt az utolsó operett-üdjonsága a Schönerer kissasszony régmájé alatt. Messayernek Verovique című operettje került bemutatásra Brigitta cím alatt szép sikerrel. Ez az operett a jövő évadban nálunk is színre kerül.

** **A nagyváradi színház megnyitása.** A nagyváradi új színház megnyitói előadásának a programját a napokban állítja össze a nagyváradi Színház Társaság. A Prologus megírására Endrődy Sándort, az előjáték megírására pedig Várady Antal kéri fel. Ezután Erkel operája Hunyadi László kerül előadásra, lehetőleg budapesti művészi erők közreműködésével.

** **Növendékszínészek előadása.** Az Országos Színművészeti Akadémia növendékei e hónap tizenegyedikén tarták hatodik vizsgálati előadásukat. A vizsgálati előadás színe kerülnék: A szénész című egyfelvonásos vígjáték, a főbb szerepekben Batori Gizella, Garai Ilona, Vlascics Géza és Krasznai Ernővel. A Másodikvizsgálás című egyfelvonásos vígjáték, a főbb szerepekben Remsei Gizella, Kramer Etel, Gyulai Zsiga, Krasznai Ernő és Szőke Sándorral. A két kis darab közt a növendékek a vivásban való haladásukat fogják bemutatni. A második darab után táncverszát lesz.

** **A Théâtre Français előadása.** A Théâtre Français tagjai, mint egy párisi távirat jelenti, ma az operaházban Matinét rendeztek, amelyen Racine: Andromache-ját és Moliere: Képzelt beteg-et adták elő. A nézőtér minden zugában megtelt s a közönség soraiban ott volt Páris diplomáciai, politikai és társadalmi előkelősége. A közönség a legzajosabb ovációkban részesítette a szereplőket és ezek közt különösen Dudley kissasszonyt, aki a csütörtöki tüzvész alkalmával komoly életveszedelemben forgott. Felhivatalosan közzéteszik Leygues közoktatásügyi miniszter egy nyilatkozatát, hogy az újból felépített Théâtre français július 24-én nyitják meg.

** **Iskolai hangverseny.** A törésvárosi polgári iskola tanártestülete és ifjusága április 1-én jótékony célú hangversenyt rendez a VI—VII. kerületi kaszinó dísztermében. A hangversenyen a szób tagból álló ifjusági énekkarunkon kívül több előkelő művész működik közre.

** **Duse Münchenben.** Duse Eleonora a utapokban Münchenben fog vendég szerepeit. A művésznő többek közt D'Annunzio változatos sorsu Giocondáját is el fogja játszani.

** **Vidéki színházak.** A pozsonyi színházban legutóbb Endre és Johanna került színre a közönség nagy érdeklődése mellett. Endre herceget Beregi Oszkár játszotta nemes hévvel és lendülettel. Őt dícséri a darab avatott rendezése is. A társulat egyáltalán jelenen játszotta ezt a nehéz és nagy apparátust követelő darabot.

** **Hangverseny a Telefon Hírdombban.** A Telefon Hírdomb ma este fél 9 órakor hangversenyt rendez előfizetőinek szórakoztatására. Ezúttal a hangverseny műsorát a Solymosi nyilvános színésziskolája növendékeinek előadása fogja betölteni. A hangverseny programja teljes egészében a következő: 1. Magyar népdalok, éneklő Székely Gyula ur. 2. Monológ, előadja Lendvai Ferike urhölgy. 3. Kettős a szép Galatheaóól, éneklők Sziklai Blanka urhölgy és Fichler F. ur. 4. Részlet a Gésákóól, éneklő Sárosi Irén urhölgy. 5. Quartett a szép Galatheaóól, éneklők Sziklai Blanka urhölgy, Fichler Ferenc, Veresik Lajos és Jovanovits S. urak. 6. Szabadcsigdal a Görög rabszolgaóól éneklő Pető István ur. 7. Monológ, előadja Fichler Ferenc ur. 8. Csók duett a Szép Galatheaóól, éneklők Sziklai Blanka urhölgy és Veresik Ferenc ur. 9. Kettős a Rip van Winkleóól, éneklők Pósa Aranka urhölgy és Pető István ur. 10. Magyar népdalok, éneklő Lendvai Ferike urhölgy. 11. Nagy szerelmi kettős a Ninoból, éneklők Sárosi Irén urhölgy és Fichler Ferenc ur. 12. Duett a Nebátúsvirágóól, éneklők Sziklai Blanka és Jovanovits Sándor ur. Az egyes számokat zongorán kíséri Stojanovits Jenő ur és Nemesi Ilonka urhölgy. A hangverseny után a legújabb híreket olvastatja fel a Hírdomb szerkesztője, majd 11 óráig még katonai és cigányzene lesz felolvasva hallható a kagylókon keresztül.

MŰVÉSZET.

□ **Rodin kiállítása.** Párisi levelezőnk írja: Meglátogattam Rodin mestert, aki most egy egész csapat munkással dolgozik, űnti a Pokol kapuját, életének nagy művét. A nagy műnek április 15-ikére kell készen lennie, amikor is a külön Rodin-pavillon födísze lesz. A Pokol kapuját, amelyen a művész husz év óta dolgozik, eddig csak a nagy szobrász legintimébb barátai látták, a nagyközönség számára most állítja ki először. Ezenkívül ott láttam még a műteremben vagy huszonöt csoportozatot, amely mind a kiállításba kerül.

□ **Orientalista festők kiállítása.** Párisi levelezőnk írja: Pár nap előtt nyílt meg Párisban az orientalisták kiállítása. A kiállítás kicsi, de sok igaz tehetség és sok szép és érdekes kép gyűlt benne össze. E művészi csoportnak fiatal tagjai bebaráncgolták Indiát, Szudánt, Közép-Afrikát és a földnek sok olyan vidékét megfestették, amelyeket még fotografáriól sem ismertünk eddig. Maurice Lotter Fasoda panorámáját állította ki, több más napugarsar afrikai tájkép kíséretében. Paul Buffet Abessziniából hozott pár képet és kiállította Menelik arcképét. Lunois és Chudont nyugatindiai tájakat örökített meg vásznonkon. Emilitéro mélték még Girardet, Girardot, Morand, Sulpis és Dinet képei.

□ **A Borghese-keptár megvásárlása.** A világhírű római Borghese-keptár — mint nekünk Rómából írják — most már az olasz állam tulajdonába megy át. Az alku felett tegnapi döntött a parlament bizottság s beleegyezett abba, hogy az állam 3,600,000 lírára megvegye a gyűjteményt. Az ez összegből hiányzó 160,000 lírát nyg fogja az állam megszerezni, hogy öt százalékos kiviteli vámot vet az Olaszországból külföldre kerülő régi műtárgyakra.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **A Szilgietti-Társaság.** Egy nagyváradi táviratiunk jelenti, hogy a Szilgietti-Társaság ma tartotta évi közgyűlését élénk érdeklődés mellett. A közgyűlésen Radl Ödön elnököt. A társaság múlt évi tevékenységéről Bodor Károly főtitkár számolt be, kinek jelentését a közgyűlés helyeslően vette tudomásul. Láng József pénztárnok jelentéséből kitűnik, hogy a társaság anyagilag is örvedetesen gyarapodott, mivel egy a társaság tagjainak száma, mint pedig vagyona növekedett. — Ezután Sas Ede indítványára elhatározták, hogy a nagyváradi színház megnyitása alkalmából 800 koronás pályadíjat tölnek ki eredeti társadalmi színműre. Ezt az összeget részint a társaság vagyonából, részint pedig a társaság tagjainak adományából fogják fedezni. A tisztújításon a régi elnökséget és tisztikart újból megválasztották. A választmányban megüresedett két helyre Sas Edét és Hoványi Gézát választották meg.

○ **Irodalmi tájékoztató.** Réssa Béla kritikai szemléjének az Irodalmi Tájékoztatónak a márciusi száma érdekes tartalommal jelent meg. A lap előfizetési ára egész évre két korona, kiadóhivatala (Jávort-utca 3.) szívesen küld mutatványszámot.

○ **Képes Biblia.** Az 6- és az új-szövetség történelme 50 képből. Írta: Hock János. Ára 4 korona. Az egyházi irodalom terén Hock János, a kiváló egyházi szónok neve elég garancia arra, hogy legújabb bibliáját is nyereségnek tekintsük a keresztény közönség számára. Am Hock János bibliája nem azokkal az igényekkel lép föl, mint a nagy képes biblia, mely annak idején egy tartalmi színvonal, mint külső kiállítás dolgában szenzációja volt a könyvpiacon. Az új biblia a publikum legszélesebb rétegei számára készült; fő alkotó részei a képek s a szöveg csak arra való, hogy megértesse, magyarázza a régi nagy mesterek pompásan reprodukált illusztrációit. Így terjeszti Hock János az 6 művészeti propagandáját a leghálásabb terepon, a lelki oktatás terén is, ha a szívek tán még fogékonyabbak a művészi hatások iránt. Így segíti az izlés és művészi kultúra fejlesztését a hit és a vallás erejével, hogy viszont a művészet segítségével megismertesse és népszerűsítse a vallási igazságokat. Még csak azt jegyezzük meg, hogy az új bibliát, melynek képei és egyszerű magyarázatai akár a köznéppel is teljesen megértetik a biblia történelmi eseményeit, az esztergomi főegyházmegyei hatóság felülvizsgálta és engedélyezte. Olcsó árát tekintve, a legnagyobb elterjedésre számíthat. Megrendelhető 4 koronáért a Képes Biblia kiadóhivatalában (V. Hold-utca 21.), de kapható minden könyvkereskedésben is.

MULATSÁGOK.

(Az Otthon háziestélye. Pompásan sikerült bohém-mulatság zajlott le ma este az Otthon-kör palotájában, oly változatos és gazdag műsorral, mely sokáig kedves emléke marad a megjelent díszes közönségnek. Rakosi Viktor felolvasásával kezdődött a műsor. A népszerű írő egy rendkívül mulatós, vidám ötletekkel tarkított históriát olvasott föl, miáltal a közönség alig tudott kifogni a nevetésből. Majd Bojár Teruska, a Népszínház legfiatalabb primadonnája és Gábor József, a legfiatalabb tenorista énekeltek két pompás dalt, a hangverseny-pódiumon is bobizonyítva szép tehetségüket. Azután Bokor József Egy szó című drámai jelenetét adta elő Négrádi Jolán és Balassa Jenő, a kis szindarab szűk, de érdekes keretében is igazolva azt az általános elismerést, amely pályájukon kíséri mindkettőjüket. Roppant hatása volt Gábor József újabb fellépésének, a midőn Arányi és Perotti tenoristákat utánozta énekekben, gesztusban. Csakugy harsogott a terem a kacagástól a bohókás jelenet alatt, míg Kovács Mihály kupléi és monológja a népszerű komikus, ötletes előadásában mulattatta a közönséget. Utóljára maradt a műsoron Balla Miklós „vadregényes operája”, amelyben Bojár Teruska, Kovács Mihály, Gyöngyi Izsó, Győző Lajos pajzán kedvvel játszottak, sok gyönyörűséget okozva a fiatal szerzőnek is, akit a szereplők oly derekasan támogattak. Zúgó tapsvihar tört ki minden után és hangzott még a buffet-teremben is, amikor a közönség odavonult. Éjfélután megindult a tánc és ekkor is újabb gyönyörűséget kínálkozott meg a nemtáncolóknak is, mert a kotillont és a négyeseket Mazzantini, az Operaház balletmestere rendezte. Így aztán a rendkívül sok pár mellett is úgy ment minden, mint a karika-csapás.

A mulatságban résztvettek:

Asszonyok: Dr. Arányi Zsigmondné, dr. Balassa Józsefné, dr. Bácsy Albertné, Baligovitsné, Baligovits Teréz, Blau Józsefné, Bloch Simonné, dr. Braun Gyuláné, Baumann Miksáné, Braun Samuáné.

Breyer Edéné, Czincz Zsigmondné, Dalos Istvánné, dr. Darvay Mórné, Daróczy Vilmosné, Epstein Ignácné, özvegy Erényi Jakabné, Egger Dávidné, dr. Fleischmann Sandorné, Fónagy Sándorné, dr. Fűredi Mórné, Fillingér Károlyné, Fekete Józsefné, Fellner Lajosné, dr. Glasz Rezsőné, Goldberger Salamonné, dr. Glöck Lajosné, Grünsteinné, Glauber Fülöpné, dr. Glauber Sománé, dr. Glasz Izorné, özvegy dr. Hegyi Adolfiné, dr. Horn Ignácné, Herzfeld Nándorné, Jelinekné, Keszthelyi Nándorné, Krausz Pálné, Kövessy Albertné, Klein V. Lipótné, Lindh Marcella, if. Leitersdorfer Lipótné, Leitersdorfer Henrikné, dr. Lázár Béláné, Lendvai Sandorné, Liedl Alajásné, Löwyne, Leopold Gyuláné, dr. Molnár Gyuláné, dr. Molnár Mórné, dr. Munkácsi Bernátné, Németh Józsefné, Nágel Ignácné, Oszy Kornélné, dr. Paisz Gyuláné, dr. Palócz Ignácné, Pfeiffer Lajosné, dr. Reichfeld Mórné, dr. Rozgonyi Sandorné, Somogyi Mórné, dr. Sebestyén Karolyné, Stern Henrikné, özv. Schiesinger Imréné, dr. Soltész Adolfiné, Schwarz Izidorné, Szabolcsi Miksáné, Szabó Józsefné, Szigeti J. Józsefné, Szűts Károlyné, Szűts Gyuláné, Strasser Miksáné, dr. Tuszkay Ödöné, Ungár Árminné, Varsányi Lajosné, Wodianer Gyuláné, Wolfner Ignácné, Weinberger Mórné, Wiesel Károlyné, dr. Wolf Vilmosné, dr. Zsengeri Samuáné.

Leányok: Alföldy Mariska, Baer Jeanette, Bródy Margit, Berger Olga, Blau Elza, Brandsätter Irma, Dalos Irma, Förstner Maria, Gelléri Margit, Gaal Gizella, Günczy Bella, Grünfeld Malvin, Goldberger Margit, Goldberger Olga, Heltai Ilma, Hegyi Alice, Herzfeld Elsa, Inkey Gizella, Keszthelyi Valéria, Klein Mici, Leitersdorfer Margit, Négrádi Jolán, Oszy Hermin, Pál Etel, Richtzeit Mariska, Róth Margit, Schenk Olga, Stauber Róza, Varsányi Riza.

EGYESÜLETEK.

(A Szanatorium-egyesület közgyűlése.) A budapesti szegénysorsu tüdőbetegek szanatórium-egyesülete ma délelőtt tartotta évi rendes közgyűlést gróf Batthyány Lajos elnöklete alatt. Az évi jelentést dr. Kuthy Dezső titkár mutatta be. Részletes krónikája főbb vonásokban ekként foglalható össze.

Az Erzsébet királyné szanatórium telének megszervezése volt az esztendő első feladata, s érte Budapest törvényhatóságához folyamodott, amely meg is szavazta a pozsonyi hegy és Budapest közönség között fekvő területből a kért részletet 2400 négyzetűl terjedelemben, sőt az ut-és vízvezeték építési költségeinek egy részét is 54.832 korona erejéig magára vállalta. Ezzel új élet pezsdült fel az egyesület működése terén. Csakhamar megalakult az egészségügyi bizottság, elkészült az építési program s megindult az egyesület országos gyűjtése, úgy, hogy ma már az egyesület vagyona meghaladja a 400.000 koronát.

A közgyűlés a jelentést örömmel vette tudomásul, s felhatalmazta egyúttal az igazgatóságot, hogy egy millió korona erejéig az építkezést megkezdhesse. Miután még az igazgatóságra is tagoknak Chyzer Kornél min. tanácsost és dr. Hirkó Lászlót Pestmegye tisztifőosztár választotta be, Korányi Frigyes egyesületi alelnök rendkívül érdekes felolvasást tartott arról a nagy humánus mozgalmról, amelyet az egyesület indított meg, s arról a magasztos célról, amelyet zászlajára tűzött. A tüdővész Magyarországon félelmetesen pusztít. Statisztikai adatok igazolják, hogy csak Budapesten 12.000—15.000 között ingadozik a tüdővészeseinek száma, s a tüdőbetegek közül 90% vagyontalan. Magyarországon több, mint 400.000 tüdőbeteg van, s ezeknek is természetesen tulnyomó részük a szegény néposztályból kerül ki. A tüdőbetegek szanatóriuma leszen hivatala a magyar nép megtámadott életére, a lehetőséghez képest visszaadni, s ha azt a sikert, amely a jövőben keveset, elérni, úgy méltó lesz ahhoz, akinek nevében megindult az alattomos betegség elleni küzdelem: Erzsébet királyné emlékéhez.

A gyönyörű poétikus és nagy hatást keltett beszédért az elnök meleg köszönetet mondott, s a közgyűlés Ormódy Vilmos indítványára kimondta, hogy egész terjedelmében jegyzőkönyvbe veszi, ki nyomtatja, s minél szélesebb körben való terjesztésével az igazgatóságot bízta meg.

(Az Ungvármegyei Kör) március 14-én este 8 órákor a Mensa Akadémika helyiségében március tizenötödiki ünnepélyes közgyűlést tart, melyre az érdeklődőket ez uton hívja meg az elnökség.

SPORT.

Labdarúgó mérkőzés. Fővárosunkban a footballjáték nagy hódításait mi sem bizonyítja fényesebben, mint a mai délután. Két helyen rendeztek nyilvános mérkőzéseket, melyek közül az egyikben egy lerándult bécsi csapat azt nemzetközív is tette s melyből végleg a magyarok kerültek ki győztesként a jelenvolt közönség örömeire. A Budapesti Torna Klub ma mérkőzött a Wiener Fussball Club 1898. nevű bécsi csapattal a millenárius versenypályán. A verseny, amint az előre látható is volt, a magyarok fényes győzelmével végződött. Az első half-timeben 1 goalt, a másodikban pedig 7 goalt ítélt oda a versenybíró a magyar csapatnak. A győztes csapat a következőkből állott: A kapitány: Ifj. Itabbe F. Hátrédők: Jolland A. Lu-

ozias K. Védők: Ordódy, Mannó, Krebsberg. Futárok: Thomson, Ráy, Harsády, Minder, Pöstyéni.

A másik labdarúgó mérkőzés az Erzsébet királyné-uti állatkiallítás gyepes területén folyt le. Itt a Magyar Football Klub a Magyar Athletikai Klubbal állott szemben. Idei első mérkőzése volt az mindkét egyesületnek. Díszes hölgyközönség jelenlétében adta meg a versenybíró a jelt a játék megkezdésére, mely mindkét pártól igen szép pasz játékban nyilvánult. Az első felidő 2 az 1 ellen végződött a M. F. K. javára. A második felidőben az atleták mindent elkövettek, hogy a versenyt megnyerjék, ami ám teljesen nem sikerült nekik, mert a mérkőzés eldöntetlen maradt 2 a 2 ellen. — A mérkőzésen kiváltak az atleták közül Wagner, Lauber és Orbán főhadnagy, a M. F. K. csapatából pedig Lindner, Birkenner és Ottlyk. A bírói tisztet Jiskó Ferenc, a Műegyetemiek kitűnő kapitánya teljes tapintatossággal töltötte be.

*. Millió korona egy loért. A westminsteri herceg híres hagyatéka, Flynn Fox, melyet tegnap árvereztek el Kingsclereben közel egy millió koronáért, 37.600 font sterlingért kelt el. Vevője a montecarlói Blanc, Anglia leghíresebb lova tehát Franciaország lótenyésztését fogja boldogítani. Flynn Foxra Blancot kivül különösen a portlandi herceg megbíztotta és Maple botgyáros pályázott.

*. Az angol urlovas sport gyásza. Captain Campbell Anglia egyik leghíresebb gentleman lovasa elesett a minap a transvaali csatában. Campbell évenként át nagy szerepet játszott Anglia lovas életében; The Sourrellel négy évvel ezelőtt megnyerte a liverpooli nagy akadályversenyt is, s ezenkívül a versenyek egész légiójában győzött. Elestét nagyon gyászolják az angol sportkörök.

*. Az angol tavaszi handikepek. A Lincolnshire és a nagy liverpooli akadályverseny fogadásai hosszú pangás után nagy hullámokat vernek; alig van nap, hogy egy-egy újabb favorit ne bukkan fel a bookmakerek listáján. A Lincolnshire első favorit dolgában legalább megállapodtnak látszik, mert Sir Geoffrey, melyről a minap azt híresztelték, hogy letört, már csak 8-szoros pénzzel kapható, de utána csaknem egyforma a kínálat Stike a light, Gerolstein, Dovenham, London és Northern Farmer ellen. A nagy liverpooliak hirtelen Hidden Mystery, a hat éves steeper lett a favoritja, miután tegnapelőtt a Richmond steeplechaseben verte Manifestot, az eddigi favoritot. Tiffery Boy, mely Írország komoly jelöltje volt a nagy akadályversenyre, tegnap munkaközben letört.

*. Rakosi-díj, Prsedswit handikap. A Sportélet ma megjelent igen változatos tartalom számában 200 koronás pályadíjat tűz ki annak, aki a Rakosi-díj és Prsedswit handikap nyerőjét eltalálja. Az igen könnyen megnyerhető double eventre mindenki pályázhatik a Sportéletben megjelent pályázati blankettán.

TÁVIRATOK.

Bécs, március 11. A lengyel klub határozati javaslatot fogadott el, amelylyel a kormány felszólíttatik, hogy mielőbb törvényjavaslatot terjeszzen be a vizitak kiépítése tárgyában.

Bécs, március 11. Mint minden évben, úgy ma is vagy 10.000 munkás vonult ki a központi temetőbe, a márciusi elesettek sírjához. Ugy menet, mint jövet teljes volt a rend.

Wilhelmshaven, március 11. A német császár Thomson altengernagyot, az északi tengeri haditengerészeti állomás főnökét tengeragygyá léptette elő.

Összeszküvés Braziliában.

Rio de Janeiro, március 10. A kormány egy hónap óta tud róla, hogy néhány elégedetlen összeszküvést tervez a köztársaság ellen, de a kormány csak akkor töltötte el magát a közbenlépésre, mikor megtudta, hogy a monarchia híveitől eredő pénzeket osztottak szét néhány rendőrügynök és más emberek közt. Az összeszküvők egyikének az lett volna a feladata, hogy Petropolisban hatalmába ejtse Campos Sáles elnököt. Siker esetén ideiglenes kormányt neveztek volna ki. (Havas-ügynökség.)

Nagy tüntetés.

Pága, március 11. Ma 11 munkágyűlést tartottak, amelyek nyugodtan folytak le. A gyűlések után körülbelül 8000 ember gyűlt össze a Vencel-téren, hogy a szénmunkások mellett tüntessenek. A tömeg órákig hullámzott föl és alá, kizúzva és munkásdalokat énekelve. Öt óra felé eddig ismeretlen okból a tömeg összetűzött a rendőrséggel, melyet kövekkel dobáltak és bottal, ökökkel ütöttek. Egy szabólegény erős kardvágást kapott a fejére. Hat elfogatás történt. A tömeget végül szétszórták és a teret kiürítették.

A forrongó Balkán.

Konstantinápoly, március 11. Tegnap Űskübbe 3 zászlóalj érkezett Küprülüből. Memdruch pasa, katonai parancsnok, akire hír szerint rá fogják bízni a Balkánfélsziget nyugoti részének összes vilajeteit főként a főfelügyeletet, az eléggéletleneket avval az igérettel igyekszik megnyugtanni, hogy a váli a jövő héten elutazik. Egyesek az eléggéletlenek közül megelégszenek ezzel, de a többség kiemeli, hogy az erőszaknak sem enged, míg a váli hivatalából el nem mozdították. Az ut még el van zárva. A portánál, valamint a Yildis kioszkban mégis remélik, hogy mihamarabb helyre áll a nyugalom. A szerb követéség azt a kérelmet intézte a portához, hogy a Mitrovia melletti Vuitsen községben állítsa helyre a rendet.

Retorzió.

Washington, március 11. (Reuter.) Hivatalos körök megfontolás tárgyává tették azokat az intézkedéseket, amelyeket tenni kell az amerikai érdekek megóvására az esetre, ha a német birodalomgyűlésen tárgyalat buszvizsgálati törvény jelenlegi alakjában elfogadják. Oly törvényhozási intézkedéseket szándékoznak javasolni, melyek által jelentékeny differenciális illetékeket rónak azoknak az országoknak hajózáására, melyek az amerikai termékek behozatala előmáltánvalan nehézségeket gürdítenek.

Nyiltér.

A Mauthner-féle magvak

26 év óta az elismert legjobbak.

Elárúsító helyiségek: VI. Andrassy-ut 23. és VII. Rottenbiller-utca 33.

A tavaszi évad alkalmából óriás számmal beérkező rendelések elintézésére céljából a VI. Andrassy-ut 23. sz. alatt levő helyiségeim kivül, a hol különben egy mint eddig, most is felvettnek szokott módon a rendelések és kiszolgáltatnak a vevők, — a VII. ker., Rottenbiller-utca 33. sz. alatti saját házamban, (a központi tejesarnok tözsomszedságában, a villamos vasut megállója), egy második elárúsító helyiséget emeltem. Itt vannak újonnan épült központi irodám is, a posta és vasuti elszállítás, valamint heretizsító csarnokaim és magraktáram. A telep megtekintésére tisztelettel meghívom nagyrabecsült vevőimet, kiket itt is örömmel fogok üdvözölni.

MAUTHNER ÖDÖN

Ő cs. és kir. apost. felségének udvari szállítója, ő felsége Románia királyának, ő felsége Szerbia királyának, ő cs. és kir. felségének József főhercegnek, ő kir. felségének a bolgár fejedelemnek, ő kir. felségének Coburg-góthai Filipp hercegnak udvari szállítója.

A 224 oldalnyi, mintegy 800 magyarzó ábrát tartalmazó árjegyzékem kívánatra mindenkinél ingyen és bérmentve megküldöm.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

KÖZGAZDASÁG.

A Budapest-Erzsébetvárosi Bank m. sz. va- sárnap tartotta évi rendes közgyűlést Stadler Károly elnöksége alatt. Az igazgatóság jelentés, dacára a rossz pénzügyi viszonyoknak és az általános üzleti pangásnak, mégis kedvező eredményről számolt be. A tartalékalaba az előirt 2557 korona 58 fillér helyett 25.000 koronát helyeznek, miáltal a tartalékalap 85.000 koronára emelkedik. Az évi mérleg a múlt évről áthozott 1485 korona 86 fillérről együtt 63.939 korona tiszta nyereséggel zárult. Az igazgatóság indítványozza, hogy a külön fele jutalékok levonása és a tartalékalap totálisa után, osztaléknál 42.385 korona fizetessék ki, részvényenként hét szizalek. A fennmaradó 3390 korona 24 fillért új számlára viszik át. A közgyűlés a jelentés egyhangúlag tudomásul vette, a felmentvényt minden irányban megadta és dr. Abonyi József részvényes indítványára az igazgatóságnak, különösen Ehrlich G. Gusztáv vezérigazgatónak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Azután megtejték a választásokat és a felügyelő bizottságba megválasztották: Dósa Kálmán, Kuntzen Frigyes, Paksy Bélát, Sopronyi Dezsőt és Szabó Jánost. Választottak még 15 választmányi tagot.

Allatforgalmi korlátozás. A földmívelési miniszter közli, hogy az osztrák belügyminiszter március 7-én kelt táviratával a mittelebchi kerületi kapitányosság által, az Ebell községben fellépett ragalós szá- és körömfajás miatt, a nyitvármegyei szkolcai járás és Szkolca város ellen, valamint a feldbachi kerületi kapitányosság által, Jakabháza községben fellépett sertésvész miatt a vasvármegyei szentgotthárdi járás ellen érvényesített tilalmak jóváhagyván, a nyitvármegyei szkolcai járás és Szkolca város területéről hasított körmü állatoknak, a vasvármegyei szentgotthárdi járás területéről pedig a sertéseknek Ausztriába való bevitelle tilos. Ezen intézkedés hatálya azonban az említett területeken keresztül vasuton történő átviteli forgalomra ki nem terjed.

Liszt. (A Budapesti Napló tudósítójától.) Az üzletben változás nem jelezhető. Lanyha irányzat uralkodik mindentelős a hét jelentékenyebb eladások nélkül mult el.

Mai árak 100 kilogrammonként zsákostul, Budapestben szállítva:

Szám:	Buzaliszt:						
	0	1	2	3	4	5	6
Ar kor:	25.50	24.40	22.90	21.60	21.—	20.70	19.10
		7	7½	8			
		15.70	13.70	10.80			
	Finom korpa:			Goromba korpa:			
Ár: korona	9.20				9.30		
	D-ra:		AB	C			
			26.40	25.40			

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Mirike. M.-Nádasd. Ha az a fiatalember állandóan Budapestben lakik, ön pedig állandóan vidéken, akkor nem veheti tőle rossz néven, ha néha bába megy. Valamint hogy ő sem neheztelhet önre azért, hogy ön ellátogat egy-egy mulatságra odahaza. Ez a mi felfogásunk a dolgról. Másik kérdésére már kissé baosabb határozott feleletet adni. Először is gyakran történik meg, hogy a férfiak már huszonéves korukban igérnek házasságot s csak 2—3 év múlva váltják be igéretüket. Ez nem olyan ritka eset. Hogy binni lehet-e a szavának, ezt csak az mondhatja meg, aki azt az urat alaposan ismeri. Hogyan képzelteti rólunk azt, hogy akár biztató, akár elriasztó választ adunk egy ilyen esetben, amelynél éppen azok a dolgok fontosak, amelyeket nem ismerünk: a fiatalember jellege, multja, komolyságának mértéke és még igen sok ilyen dolog. Szóval — bármily szívesen állunk is rendelkezésre — ezuttal nem árthatunk bele magunkat az ügybe.

T. J. Dátossék. I. Igen, a törvény megkülönböztetést tesz a hivatalos nyelv és tannyelv között. 2. Állami iskolákban a tannyelv kötelezően magyar, felekezeti iskolákban más nyelvű is lehet, de a magyar nyelv tanulása is kötelező. 3. A felekezeti iskolákban tehát a tanulás igenis lehet német, lot, oláh, szerb stb.

Amortizáció. Ha jó biztosítékot nyújt, akár melyik pénztintézet szívesen leszámítja a kölcsönt. **Névtelen.** Az angol főkonzultátsnál megkapja a szükséges felvilágosításokat. Címe: Budapest, V. Váci-körút 26. Főkonzult Lowther Gerard.

Soh. Gy. Nagy-Szeben. Észrevételei a kérdéses ügyben igen figyelemreméltók. Annak idején, midőn a törvényt hozták, ezek a dolgok a képviselőházban is szóba kerültek, és akkor is eredménytelenül. Ami a félhet kérdést illeti, úgy vagyunk informálva, hogy az előbbi visszahatólag fogják utalványozni, az utóbbi nem. Nincs is kilátás reá, hogy egyhamar javítsanak az állapotokon.

G. E. Budapest. Annak a két urnak a családi viszonyait nem ismerjük s így felvilágosítással sem szolgálhatunk felőlük. Annnyit azonban tudunk, hogy dr. B. J. Angolország budapesti konzula. Hivatala: V. Váci-körút 36. szám alatt van. Címzése: nagyságos.

J. D. Nagy-Enyed. Ime néhány zeneműkereskedő, akikhez teljes bizalommal fordulhat: Rózsa-völgyi és Társa (IV. Kizgyó-ter), Nádor és Bárd (IV. Károly-körút 8.), Harmonia Részvényszereség (IV. Váci-utca), Mérey Károly (V. Dorottya-utca). Ezek minden szükséges felvilágosítást megadnak s kérésére árjegyzéket is szívesen küldenek.

F. M. Kálmán-Zepkfalva. A kérdés nincs egészen tisztán fölitéve s így nem is válaszolhatunk rá. Mit ért ön az alatt, hogy azt a szót helyesen tagolva nyomassuk ki? Ha ezt megmagyarázza, szívesen felölünk a kérdésre.

Cinkus. I. Beküldheti álnévvel, vagy akár névtelenül is. 2. Elegetdők. 3. Ha nyomda számára ír, a papírosnak csak az egyik felére kell írni.

Sz. S. Deveszer. Meltóztatások a Mártha Egyesülethez (Budapest, IX. Erkel-utca 19. sz.) fordulni, ott jó magyar gyermekkeresztőket kaphat.

Jenke. A Dunagőzhajózási Társaság irodájában (Budapest, V. Rudolf-rakpart) megkapja a menetrendet, ha egy levelezőlapon az igazgatósághoz fordul. **K. F. Budapest.** 1. Tökéletesen elég, ha ennyit ír a levélre: Mr. Ohnet, Paris. A posta okvetlen megtalálja. 2. Mindenesetre francia nyelven írjon neki, mert a kültős más nyelvet nem beszél.

R. M. E. U. A Ludovika-Akadémiába való felvétel pályázatá hirdetményét rendszerint április hóban adja ki a honvédelmi miniszterium. Meltóztatsek azt bevárni. Addig folyamodni nem lehet.

T. S. Vác. Sajnálattalunkra nem használhatjuk.

Tetzkatipoka. 1. Olyan helyet nem ösmerünk.

A legtöbb művésziskolában legalább ½—1 évig tandíjat kell fizetni, később esetleg elengedik. 2. Tessék valamely nevesebb művészünkhez fordulni, ott bizonyára őszinte kritikát kap.

Újpesti előfizető. 1. H. J. címe: Kőbánya, X. Katolikus plébánia. 2. Olyan óelu gyűtéről nincs tudomásunk. Ha a gyűjtők esetleg önnél is megfordulának, követelje a hatóság engedély fölmutatását s ha ezt nem teszük, jelentse föl őket a rendőrség-nél, az majd elbánik velük.

K. L. Budapest. A Fehér Könyvet Bródy Sándor egymaga írta. Minden hónap elsőjén egy vastag kötet, tele a legművészebb módon megirt érdekes, aktuális olvasnivalóval. Előfizethet rá a Budapesti Napló kiadóhivatalában is. Ha most fizet elő, megkapja a Fehér Könyv márciusi ajándékát: egy kötet új Bródy-regényt.

S. A. Várhely. A Hirsch bárónó féle alapítványra vonatkozólag a Budapesti Napló február 21-iki számában mindent elmondunk, ami a nyilvánosságát érdekbeli. Tessék azt elolvasni.

Egy előfizető. Annak a félnek is, aki ellenfele segédeivel titokban tárgyal s annak a segédnek is, aki az ellenféllel paktál, nagyon furcsa fogalmuk lehet a lovgariasságról. A törvények ugyan nem büntetik az ilyen eljárást, de a társadalom megvetéssel sújta azokat a frátereket, akik így viselkednek. (ev.)

Hollandi. Folyamodjék a belügyminiszterhez, megjelölve a nevet, amelyet fölvenni akar. A folyamodáshoz mellékelni kell: a születési és illetőségi bizonyítványokat. Ha még nem nagykorú, akkor csak az atya vagy törvényes gyáma folyamodhatik a névmagyarosításért. A folyamodás Budapestben a polgármesteri hivatal utján terjesztendő föl a miniszterhez.

E. A. Deveszer. A díj a kereseti összegtől függ. Minden bíróságnál megtekintheti a tarifát.

G. L. Kádl. 1. Szabad. 2. Ha az ítélet jogerőre emelkedik. 3. Alkalmazható.

11.688. számhoz. Érsekujár. 1. Nem. 2. Az új búvárdi eljárás szerint igen.

Mezővári. A telexkönyvi rendtartás és az örökjog.

H. I. Lénár-Daróc. — K. S. Győr. — M. S. S. és K. M. Budapest. A Hirsch bárónó alapítványára nézve méltóságtan megolvasni a Budapesti Napló február 21-iki számát, ott mindent megtalálunk.

Napirend.

Naptár. Hétfő, március 12. — Római katolikus: Gergely püspök. — Protestáns: Gergely. — Görög-ország: (február 28.) Vazul. — Zsidó: Veadar 11. — A nap két óra 4 percek — Nyugszik d. u. 5 óra 43 percek. — A hold két délután 2 óra 14 percek. — Nyugszik reggel 3 óra 58 percek.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor.

A főudor magánélelmi bizottságának ülése d. u. 5 órakor az új városházban.

A főudor közigazgatási bizottságának ülése délelőtt 10 órakor az új városházban.

Az akadémiá III. osztályának ülése délután 5 órakor.

A VIII. filharmoniai hangverseny a Vigadó nagyszínházban, este fél nyolc órakor.

A szabad liceumban, a IV. ker. közszéki főreáliskolában (Reáltanoda-utca 7. sz.) d. u. 6 órakor Rosenberger Augustina: A művészetek története.

Nemzeti múzeum: Természettörténeti, nyitva délelőtt 9 óratól d. u. 1-ig. — Többi tárai 1 korona belépődij mellett megtekinthetők.

Iparművészeti múzeum zárva.

Telenczoki iparmúzeum nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig.

Országos képtár zárva.

Közelekedési múzeum nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig.

Nemess-kilátás a városligeti Múcsarnokban. Nyitva délelőtt 9 óratól d. u. 5 óráig. Belépődij 2 korona.

Széki-kilátás a Nemzeti Szalonban, nyitva délelőtt 9 óratól este 9 óráig. Belépő díj 80 fillér.

Égyetemi könyvtár zárva.

Alapítványi múzeumi könyvtár zárva.

A többi könyvtárak zárva vannak.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut. 20. szám alatt. Hivatalos órik: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakozó-osztály és Kereskedelmi szakkönyvtár: VII. kerület, Kerepesi-ut. 22. szám alatt. Hivatalos órik: délelőtt 9 óratól 11 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, a Keleti mintatár és kereskedelmektörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetéség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparsarnokban nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 2 óratól 4 óráig. A külföldi kirendeltetők központi üzletvezetésége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.

Somosy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor.

Foiles Caprice. VI. Révay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Budapest kávéház. Andrassy-ut. Naponta Banda Marci és fia hangversenye.

Stefánia-szálloda, Murányi-utca 53. Budapest legolcsóbb szállódja.

Páris szálloda. Váci-körút. Éttermek. Elegáns kávéház. Látványosság: Bachus-pince.

Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitási vendéglátás.

Petanovits Metropol szállódja. Naponta hangverseny (lásd hirdetés). Újonnan rendezett fényes étterem.

Ehm János étteremben (ezelött Szikszay) Nemzeti Színház-épület. Naponta kitűnő cigányzene.

Futzer-pince Deák-ter naponta a pince éttermekben Dobronyi Géza I-5 rangú zenabandának hangversenye.

M. KIR. OPERAHÁZ. Hétfő, 1900. március hó 12-én. Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ. Hétfő, 1900. március hó 12-én.

Keresztelő János. Tragédia 5 felvonásban, előjátékkal. Irta Sudermann. Fordította: Váradi Antal.

Herodes Ivánfi Gabalos Zilahi Herodias Jászai Jabath Mészáros Salome Márkus János Somló Vitellius Gyenes Amarja Mihályfi Marcellus Nádai Simon Szacsavay Merokles Hetényi Ram Ujházi

VAR-SZÍNHÁZ. Hétfő, 1900. március hó 12-én. Zárva.

VIGSZÍNHÁZ. Hétfő, 1900. március hó 12-én.

Pajkos férjek. Bohózat 3 felvonásban. Irta Georges Feydeau. Fordította Mihály József.

Vatelín Hegedűs Pinchard Balassa Lucienne Lánosz Pinchardnikó L. Pontagnac Fenyvesi Rendőrbiztos Gyöngyi Clotilde Kalmár Nagy Almásy Saldignac Gál Victor Szerényi Meggy Haraszthy Gérome Székely Redillon Góth Jean Szőke Armandine Pécsi Clara Borzói Hotel igazg. Bárdi Egy ur Győző

NÉPSZÍNHÁZ. Hétfő, 1900. március hó 12-én.

Szép Helena. Operette 3 felvonásban. Irta Melihoe és Halóv Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerette Offenbach.

Páris Hétfő, 1900. március hó 12-én. Operette 3 felvonásban. Irta Melihoe és Halóv Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerette Offenbach. Páris Hétfő, 1900. március hó 12-én. Operette 3 felvonásban. Irta Melihoe és Halóv Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerette Offenbach.

MAGYAR SZÍNHÁZ. Hétfő, 1900. március hó 12-én.

Ábrányiné Wein Margit assz. vendégfellépéssel. A Kleopátra. Operette 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerette Verő György. Cassia grófné Ábrányiné Elias Gíróth Niotta Róza Jim Sziklai Cassia Valér Ráthonyi George apó Mátrai Reguard Boross Mildeleur Margó Z.

URÁNIA SZÍNHÁZ. Kerepesi-ut 21. Hétfő, 1900. március hó 12-én.

A vas. Kulturtörténelmi látványosság 3 felv. Irta Edvi Illés Aladár, dr. Brezina Arisztid műve nyomán. Kezdeté 7 1/2 órákor.

FOLIES CAPRICE. Eredeti!! Ma Ujdonság!! 10 órákor! Szencziacs ujdonság!

Sámson és Delila. Parodisztikus bibliai daljáték. Szövegét írta: egy-egy. Művészei: Károlyi Adolf. Rendező: Rott Sándor.

„Blonde Bestien.“ Bohózat Leitner H.-től. Zeneje Károlyi A.-től.

Erdély incognito pártályok. Kitérő könyv és italok. — Mérsékelt árak.

Purim kiállítás. elismert legjobb minőségű hivatalos és nyelvez. Prima szalám, Veronai Mortadella, valamint mindenféle saját gyártmányu hurka árúkat, melyek jelenleg ajándéknál legjobban alkalmasak, postakosarakban vagy dobozokban szétkülöve, gyári árakban szállít

Grósz Mátyás. ezelőtt Böhm Farkas Fial füstölthos gyáros Budapest, VI., Király-utca 6. (Zimanyi-fő ház)

Somossy Mulató Zalogházi

(Nagymező-utca). Albrecht Ferenc, igazgató. Pénztárváltás 7-kor. Kezdeté 8-kor. A bibliai operett-társulat vendégjátéka Wolffsthal Ch. és Weinberg M. igazgatása alatt. Folytatás 9 órákor. Közékvánatra: Jeruzsálem leánya és a pásztorfiú. Szencziacs! Először Budapesten! Hatásos siker! Schwartz testvérek eredeti Varieté parodisták. La belle Dagmar Hansen német, dán excentrikus énekesnő. Ugymint fellépte az összes újonnan szerződött művészeknek. Jegyek elővételben kaphatók Weiss A. nagytűzsdő Károly-körút 26. és a nappali pénztárról. A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárok által készítették.

„The Gresham“ életbiztosítási-társaság Londonban.

Magyarországi fiók: Ausztriai fiók: Budapest, Bécs, Ferenc József-tér 5. és 6. Gisellastrasse 1. sz. alatt a társaság házában. A társaság vagyona 1896. december 31-én 157,805.340.- Évi bevétel biztosítások és kamatból 1896. dec. 31-én 28,670.916.- Kifizetések, biztosítási és kamat visszatérítések stb. után a társaság fennállása óta (1848) 329,497.900.- Az 1896. évben a társaság 8664 kötvényt állított ki 30,577.950.- összeg értékben. Csekély díjazások mellett a társaság előnyös jelzálogkölcsönbiztosításokat is köt, a ház, vagy a földhírték terhelésmentesítése, a birtokos elhalálozása esetére. — Prospektusokkal és életbiztosítási díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket állít és felvilágosítással a jelzálogkölcsönbiztosítást illetőleg, továbbá ajánlatokkal díjmentesen szolgálnak az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb városában az ügynök urak és a magyar és osztrák fiókok.

Sneidig egyenruhákat készit BLUM SANDOR Budapest, Váci-utca 17. szám.

Első es. k. szab. Duna-Gőzhajózási-Társaság.

A személyszállító hajók tavaszi menetrendje. A személyszállító hajóadás a Dunán a következőképpen indittatik meg. Bécs és Pozsony között (naponkénti járatok) első menet Bécsből (Weininger) márc. 3-án d. u. 4 órákor. Pozsonyból március 4-én, 6 órákor reggel. Budapest-Kalocsa és Mohács között (naponkénti járatok) első menet Budapestről márc. 10-én, déli 12 órákor. Mohácsról 11-én d. u. 10 óra 30 p. Belgrád-Orsava-Turn-Severin és Galac között (hétenként háromszor) első menet Zimonyból Galacba márc. 9-én. Orsováról 5-én. Orsováról Zimonyba 7-én. Galacból 4-én. Budapest-Zimony-Orsava és Galac között (hétenként háromszor) első menet Budapestről márc. 20-án 10 óra 15 p. Zimonyból félfele márc. 22-én 5 óra 30 p. reggel. Szeged-Titell és Zimony között (hétenként háromszor) első menet Szegedről félfele márc. 21-én 5 óra reggel Zimonyból félfele 18-án 8 óra este. Sabác és Belgrád között) hetenként háromszor Belgrád és Dubrovica) (e vonalon a forgalom a Zimonyban, Belgrádban, Sabácban és Dubrovicában közzétett helyi menetrendek szerint már megindult.) Galac és Tulcia között hetenként háromszor) (a járatok már megindultak, és pedig a Galacban, Zimonyban, Belgrádban és Pancsován közzétett helyi menetrendek szerint.) Bécs és Budapest közt (naponkénti járatok) első menet Budapestre Bécsbe apr. 5-én esti 6 órákor. Bécsből Budapestre 7-én reggeli 7 órákor. Engelhartzell és Linz közt (hétenként hatszor) első menet Linzről márc. 22-én 1 óra d. u. Engelhartzellről 23-án 5 óra 35 p. reggel. Krens-Spitz és Melk között (hétenként hatszor) első menet Krensből Melkbe és vissza márc. 22-én Spitzből Krensbe márc. 25-én. Menetrendekkel és felvilágosításokkal a társulat igazgatósága készséggel szolgál. Budapest, 1900. február 28-án. A forgalmi igazgatóság.

FIUME Mégis csak legjobb a KAVÉ FRATELLI DEISINGER-től Fiuméből vagy Triestből közvetlen a tengeri hajóról. 5 kg. Mysore 0.66 frt 6 Ceylon 0.83 6 Neigherry, erős 7.84 6 Portorico gyöngy 7.50 1/4 kg. tea kínai dobozban a kávé. Az összes áruk származásának valódiságáért kezessegi vállalunk. Egy postázás. Összeállított 3 fajta kávé. Az árak elvámlva, bérmentve minden más költség nélkül értenők. ARLAP INGVEN. TRIEST

Fiuméből kitűnő természetes dalmáciai és olasz boroikat jutányos áron szállít Pank Ödön. Arlap bérmentve. A budapesti Kávémagazin bérmentve küld Cuba Mocca Jáva Gyöngy

Titkos betegségek Dr. Fabinyi v. közhízi orvos, specialista sok ezer betegnél biztos eredménytel alkalmassal számos évi körhízi gyakorlatában. Zintok aker folytán honoriaum usióg is írók-heti Levelekre díjtalanul válassz: kívánatra gyöngyárok. Lakás: Budapest, VII., Erzsébet-körút 12. l. em. Bejárta a leposónél. Külön várótermek. Rendel: d. s. 9-3-ig este 6-9-ig. 3 kiló frt 4.80. Belák István BUDAPEST, VII., Rottenbiller-u 4. Gyakorlati Német Nyelvtan 40 leckében magántanulásra. Roboz Andor. 3 korona helyett 1 K. 30 fill. Kapható a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában, József-körút 18.

Szőlőajtványok. Előkerítés. Gladietichia Coronatária, krisztusfűvés vagy (Bokkölöplévé) valósnan jóvenyővényen kért legjobban gyorsan fejlődik, nem cserélődik, minél mélyre, azonos sít. sít. (márc. 15-25 cm. áras) szőlővel, amely az ártás alatt ellenálló. Fényre, hogy szorgalmas, meszes, kőves, szilós sít. talajban kitűnően díszlik. Szőlők, kerlek, legelők, udvarok, majorkák, temetők stb. díszítéséhez felmenthetetlen. Legelősebb, fröcsök ásványt 1 kg-os. Ezer darab szőlőszőlő 5 ft. óráig 30 méterre. Minden megrendeléshez rajpalkát ellátott nyomtatott útlevél és kezelési utasítás mellékeltek. — Magyar, fűrés, csipesz, csapokapcs 100 kiló 25 ft., 10 kiló 15 ft., 10 kiló 4 ft. 20 ft. Jelenléti árakért ingyen értelemző. Cím: Erzsébet-körút 12. l. em. Erzsébet-körút 12. l. em. Nagy G. és K. Rózsa Károly és K. H. Károly.

KRÖNIKUS. Vízkelet, mindenféle sümör, ótvár, bőrhámítás, test-, kéz-, lábizzadás ellen orvosilag ajánljatik az Erényi-féle „Lithiol-Salfell“, mely ezen bajokat a test bármely részére alkalmasan gyöngyítja. Használati utasítással ára 3 korona. „MAKACS“ Caut, köszvény, derékfájás, hasogatók, szalagatás, szurás, máj-, lép-, gyomordaganat ellen biztos készítmény az Erényi-féle „NERVIN“ Postán megrendelhető: Erényi Béla gyógyszerárutáró Szabadszállás 5. (Pestmegye), Budapesti főraktár: Fűrők József, Király-utca 12. Dr. Budai Emil, Városház-tér, Dr. Egger, Váci-körút 17.